

Handboek Veiligheid en Gezondheid

Inleiding	2
1. Gezondheidsrisico's door overdracht van ziektekiemen	2
1.1 Gezondheidsrisico's door micro organismen	2
1.2 Persoonlijke hygiëne	3
1.3 Infectieziekten	4
1.4 Verschonen / sanitair	4
1.5 Voedselveiligheid	5
2. Gezondheidsrisico's als gevolg van het binnenmilieu	6
2.1 Ventilatie	6
2.2 Temperatuur en vochtbalans.....	7
2.3 Binnenlucht	8
2.4 Geluidshinder	9
2.5 Leidingwater.....	9
2.6 Huisdieren.....	9
2.7 Planten	9
2.8 Schoonmaken.....	10
3. Gezondheidsrisico's als gevolg van het buitenmilieu	10
3.1 Planten en steken/beten door ongedierte	11
3.2 Hygiëne in zandbakken	11
3.3 Klimaat.....	12
3.4 Bodemverontreiniging.....	12
3.5 Lucht	12
3.6 Stankoverlast	12
4. Gezondheidsrisico's als gevolg van (het uitblijven van) medisch handelen	13
4.1 Geneesmiddelenverstrekking	13
4.2 Medische dossiers.....	13
4.3 Medisch handelen	14
4.4 Huid- en wondverzorging.....	14
4.5 Hoe om te gaan met bloed.....	14
5. Aanvullende gezondheidsinformatie	14
5.1 Gezonde voeding	14
5.2 Luizen en ongedierte	15
6. Preventieve maatregelen ten behoeve van de veiligheid	16 t/m 26

Inleiding

De gezondheidsinformatie (1 t/m 5) is een bundeling van achtergrondinformatie, feiten en wetenswaardigheden uit de praktijk. Er wordt onder meer uitleg gegeven over ziektekiemen, binnen- en buitenmilieu en medisch handelen. De gezondheidsinformatie bevat een schat aan informatie die als basis geldt voor alle betrokkenen binnen de kinderopvang. Voor het uitvoeren van een gedegen risico-inventarisatie gezondheid is deze informatie dan ook van groot belang.

In punt 6 een lijst met een aantal preventieve veiligheidsmaatregelen om een probleem/risico te verminderen. Dit zijn met name algemene oplossingen die je op weg kunnen helpen en om bepaalde oplossingen bespreekbaar te maken. Gebruik de lijst als naslagwerk en om ideeën op te doen. Overleg te allen tijde met de betrokken ouders en het gastouderbureau welke oplossing de juiste én de meest realistische is!

1. Gezondheidsrisico's door overdracht van ziektekiemen

Jonge kinderen vormen een kwetsbare groep. Hun afweersysteem is nog volop in ontwikkeling. Kinderen die door een gastouder worden opgevangen hebben een grotere kans om een infectieziekte op te lopen dan kinderen die thuis verblijven. Via andere kinderen en bijvoorbeeld door het gebruik van gezamenlijk speelgoed komen zij vaker en al op jongere leeftijd in contact met allerlei ziekteverwekkers (micro-organismen) waartegen zij nog geen weerstand hebben opgebouwd. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat in een omgeving van drie of meer kinderen het aantal infecties verdubbelt. In het verleden werd de verspreiding van infectieziekten voorkomen door kinderen met een infectieziekte te weren. Ervaring heeft geleerd dat uitsluitend de kinderen verwijderen geen efficiënt systeem is om epidemieën en verdere verspreiding te voorkomen.

Omdat een kind infecties verspreidt in een a symptotomatische fase (waarin het kind zelf nog niet ziek is) zijn goede hygiënemaatregelen noodzakelijk om onnodige overdracht van ziektekiemen tegen te gaan.

Bij 25 % van de kinderen jonger dan 3 jaar verloopt geelzucht (hepatitis A) totaal klachtenvrij. Besmette kinderen kunnen de ziekte verspreiden, zonder dat de omgeving hier weet van heeft. Diarree kan een indicatie zijn voor hepatitis A. Intiem contact, verzorging en spelactiviteiten, gekoppeld aan onvoldoende hygiënisch gedrag, worden vandaag de dag als belangrijkste oorzaak van verspreiding van infectieziekten gezien.

1.1 Gezondheidsrisico's door micro-organismen

1.1.1 Wat zijn micro-organismen?

Micro-organismen komen overal voor: op de huid, op meubelen, op gebruiksvoorwerpen, in de lucht, in water, op en in voedsel. Tot de micro-organismen behoren bacteriën, virussen, schimmels en gisten. Micro-organismen zijn voor het blote oog onzichtbaar.

De meeste soorten zijn onschuldig of zelfs nuttig. Een aantal micro-organismen is ziekteverwekkend. Als de mens hiermee in aanraking komt kan hij ziek worden. Of iemand ziek wordt hangt van een drietal factoren af. Allereerst is de hoeveelheid micro-organismen waarmee iemand besmet wordt van belang. Ten tweede speelt het ziekmakend vermogen (de virulentie) van het micro-organisme een belangrijke rol. Of besmetting uiteindelijk tot een infectie leidt is mede afhankelijk van de derde factor: de conditie van de persoon. Een bepaalde besmetting kan bij de ene mens ziekte veroorzaken, de ander voelt zich niet lekker en een derde heeft nergens last van. Baby's en jonge kinderen hebben een verminderd weerstandsvermogen en zijn hierdoor gevoeliger voor infecties dan volwassenen. Kinderen worden doorgaans niet alleen sneller ziek, maar de gevolgen kunnen ook veel ernstiger zijn.

Dat baby's bijzonder kwetsbaar zijn heeft onder meer te maken met het feit dat de maagzuurproductie pas na ongeveer 6 maanden goed op gang komt. Voor die tijd is de maaginhoud minder zuur dan die van een volwassene. Een zure omgeving zorgt ervoor dat micro-organismen niet kunnen uitgroeien of zelfs afsterven. Zolang de zuurgraad van de maaginhoud te laag is, is de kans op infectie bij besmetting groot!

Onder gunstige omstandigheden kunnen micro-organismen uitgroeien tot grote aantallen. Om zich te vermeerderen hebben ze vocht en voedsel (bijvoorbeeld vuil, huidschilfers, stof) nodig. De snelheid waarmee ze groeien is afhankelijk van de temperatuur. Bij een temperatuur tussen de 10°C en 50°C zijn de omstandigheden ideaal. Een goede hygiëne is er op gericht om besmetting te voorkomen en het aantal schadelijke micro-organismen tot een minimum te beperken, om zo kinderen minder snel én minder ernstig ziek te laten worden.

1.1.2 Hoe verspreiden micro-organismen zich?

Micro-organismen kunnen zich op de volgende manieren verspreiden; via de handen, via de lucht (via druppels door aanhoesten, huidschilfers of stof), via water en voedsel, via voorwerpen zoals speelgoed, de closetpot, een deurkruk of beddengoed, via lichaamsvloeistoffen (braaksel, ontlasting, wondvocht of bloed), via dieren.

1.2 Persoonlijke hygiëne

Iedere mens draagt ontelbare al dan niet ziekmakende micro-organismen bij zich. Om de verspreiding van deze micro-organismen naar andere mensen tegen te gaan is een goede persoonlijke hygiëne belangrijk. De gastouder kan bij de verzorging van de kinderen de micro-organismen van het ene kind overbrengen naar een ander kind. Daarom is voor hen een goede persoonlijke hygiëne extra belangrijk.

Het komt in de praktijk regelmatig voor dat de handen van kinderen met een washandje worden schoongewreven. Hoewel deze methode geschikt is voor het verwijderen van zichtbaar vuil zoals verf, is dit geen alternatief voor het wassen van de handen om verspreiding van ziektekiemen te voorkomen. Als er één washandje voor meerdere kinderen gebruikt wordt, kunnen ziektekiemen via het washandje van kind tot kind overgebracht worden. Wanneer washandjes daarnaast na gebruik enige tijd blijven liggen, zullen hierin aanwezige ziektekiemen, zich in een rap tempo vermenigvuldigen. Het washandje wordt zodoende een reële besmettingsbron.

1.2.1 Handhygiëne

Ziektekiemen worden veelal via de handen overgedragen. Een goede handhygiëne door de gastouder, maar ook door de kinderen, is één van de meest effectieve manieren om besmettingen te voorkomen.

Wanneer moet je de handen wassen?

Voor het aanraken en bereiden van voedsel, voor het eten of voor het helpen bij eten, voor wondverzorging

Na hoesten, niezen en snuiten, na toiletgebruik, na het verschonen van een kind, na contact met lichaamsvochten zoals speeksel, snot, braaksel, ontlasting, wondvocht of bloed, na buiten spelen, na contact met vuil textiel of de afvalbak, na schoonmaakwerkzaamheden.

Om risico's uit te sluiten is het van belang dat de handen op de juiste plaats gewassen worden. Wanneer de gastouder of kinderen na toiletbezoek de handen in de keuken wassen, bestaat de kans dat de knop van de kraan met ziektekiemen verontreinigd raakt. Als daarna de knop wordt aangeraakt als de gastouder haar handen wast voordat ze boterhammen gaat smeren, kunnen de handen bij het dichtdraaien van de kraan besmet raken. Via de boterhammen krijgen de kinderen de ziektekiemen uiteindelijk binnen.

Handen wassen doe je als volgt;

- gebruik stromend water
- maak de handen nat en neem vloeibare zeep
- wrijf de handen over elkaar en zorg ervoor dat water en zeep over de gehele handen worden verdeeld
- spoel de handen af wrijvend af onder stromend water
- droog de handen af met een schone droge handdoek, gebruik liefst papieren handdoeken

Handen wassen is een lastig en tijdrovend klusje. In de praktijk blijkt dat handen vaak onzorgvuldig worden gewassen. Menigeen houdt de handen even onder stromend water waarbij het gebruik van zeep 'vergeten' wordt. De veronderstelling dat verontreinigingen zo afdoende verwijderd worden, is onjuist. Omdat ziektekiemen onzichtbaar zijn is het resultaat optisch niet te beoordelen. Deskundigen gaan er van uit dat de handen gedurende minimaal tien seconden met water en zeep gewassen moeten worden.

Wanneer zijn wegwerphandschoenen raadzaam? Het is raadzaam wegwerphandschoenen te dragen als er een kans bestaat dat je in aanraking komt met eventueel besmette lichaamsvochten zoals ontlasting met bloed, wondvocht of bloed. Hiermee voorkom je dat jezelf besmet wordt. De handschoenen hoeven niet steriel te zijn. Na gebruik van wegwerphandschoenen moeten deze worden weggegooid. De handen moeten daarna met water en zeep gewassen worden.

1.2.2 Persoonlijke verzorging

Wondvocht en bloed kunnen een gevaarlijke besmettingshaard zijn. In wondvocht zijn per definitie ziektekiemen aanwezig. Via bloed kan hepatitis B en bijvoorbeeld het HIV-virus worden overgedragen. Zorg dat open wondjes altijd zijn afgedekt met een waterafstotende pleister.

Onder lange nagels, kunstnagels en geschilferde of gebrokkelde nagellak kunnen micro-organismen zich hechten en vermeerderen. Door nagels kort te knippen en het gebruik van kunstnagels te vermijden wordt het risico tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht.

1.2.3 Hoest- en niesdiscipline

Ziektekiemen uit de neus, mond en keel kunnen zich op verschillende manieren verspreiden. Door hoesten en niezen worden ziektekiemen in onzichtbare speekseldeeltjes verspreid in de lucht. Als deze vochtdruppeltjes door een ander worden ingeademd, nestelen de ziektekiemen zich bij deze persoon in de neus, mond, keel of longen met mogelijk ziekte tot gevolg. Wanneer de hand voor de mond wordt gehouden, kan daarna besmetting optreden door de besmette handen. Bij kinderen voorkomende ziektes als kinkhoest, waterpokken en een aantal vormen van hersenvliesontsteking worden verspreid via kleine, in de lucht zwevende vochtdruppeltjes afkomstig uit de neus- en keelholte van het zieke kind. Door alert te zijn op een goede hoesthygiëne kan worden voorkomen dat kinderen onnodig ziek worden.

Een andere verspreidingsweg is via snot of slijm. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een kind dat een snottebel wegveegt en met het vuile handje speelgoed vastpakt. Via het 'besmette' speelgoed kan een ander kind op een later tijdstip geïnfecteerd raken. Door kinderen in hun gedrag te corrigeren en zelf alert te zijn door snottebellen tijdig weg te vegen kan onnodige verspreiding van ziektekiemen worden voorkomen.

Bij het snuiten van de neus komen er ziektekiemen op de zakdoek en de handen. Hergebruikte zakdoeken zijn een onderschatte besmettingsbron. In een warme (broekzak) en vochtige omgeving gedijen micro-organismen erg goed. Bij hergebruik van de vuile zakdoek is er een kans dat besmetting via de handen wordt overgedragen.

1.3 Infectieziekten

Iemand die besmet is met een infectieziekte, draagt ziektekiemen bij zich. Voor veel ziektes geldt dat de besmetting al heeft plaatsgevonden voor dat de persoon in kwestie daadwerkelijk ziek wordt. Het is zodoende nooit uit te sluiten dat de gastouder of één van haar gezinsleden kinderen besmet. Het is vanuit infectieziekten preventie doorgaans niet noodzakelijk dat kinderen thuis blijven. Bij ziekte zijn strikte hygiënemaatregelen aan te raden. Een aantal infectieziekten worden verspreid via pus of vocht. Denk daarbij aan een loopoor, vocht uit waterwratten of vocht uit blaasjes van een koortslip.

1.3.1 Weren van kinderen

Voor de meeste infectieziekten geldt dat besmetting al plaatsgevonden heeft voordat de diagnose wordt gesteld. Eventuele besmetting heeft dan al plaatsgevonden voordat het kind daadwerkelijk ziek wordt.

Bescherming van de gezondheid van de andere kinderen zal dan ook zelden een reden zijn om het kind niet toe te laten. Het weren van zieke kinderen is alleen nodig bij enkele zeer ernstige infectieziekten. Overleg met de GGD kan wenselijk zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan kinderen die met geelzucht van vakantie terug komen en dus nog geen andere kinderen hebben kunnen besmetten. Wering is altijd van toepassing op kinderen met buiktyfus, paratyfus, bloederige diarree en open TBC.

1.3.2 Het tijdelijk opschorten van de opvang

In een aantal uitzonderlijke gevallen kan het nodig zijn om (tijdelijk) geen kinderen door de gastouder of in de woning waar gastouderopvang plaats vindt op te (laten) vangen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de gastouder of één van de gezinsleden van de gastouder met geelzucht van vakantie terug komt en dus nog geen kinderen heeft kunnen besmetten. De opvang moet tijdelijk opgeschort worden als de gastouder of één van de gezinsleden van de gastouder buiktyfus, paratyfus, bloederige diarree of open TBC heeft. Dit zal te allen tijde in overleg met de GGD gebeuren.

1.4 Verschonen/ sanitair

Het verschonen van een baby brengt risico's met zich mee vanwege het directe contact met ontlasting. Er is een aanzienlijke kans dat het kind, de verzorger of de omgeving besmet raakt met bacteriën.

Omdat in een woning voor het verschonen van baby's geen speciale schoonruimte is, zal de gastouder extra alert moeten zijn om te voorkomen dat via deze handeling ziektekiemen verspreid worden. Kinderen dienen op een speciaal daarvoor bestemde plek verschoond worden. Verschonen en voedselbereiding moeten strikt gescheiden gebeuren. Daarnaast is het van belang dat er maatregelen getroffen worden om het verschoonkussen schoon te houden. In principe is het niet nodig het verschoonkussen te desinfecteren. Zorgvuldig huishoudelijk schoonmaken is voldoende. Alleen bij vervuiling met bloed of bloederige diarree moet gedesinfecteerd worden met alcohol 70%.

1.4.1 Toilethygiëne

Ontlasting kan ziektekiemen bevatten waardoor handen en sanitair besmet kunnen raken. Besmetting van handen komt veel voor en daardoor eveneens besmetting van alle contact oppervlakken rondom het toilet. Dit zijn oppervlakken die na toiletbezoek met de handen worden aangeraakt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de spoelknop, de kraan, de handdoek, de lichtschakelaar of de deurkruk. Besmette oppervlakken kunnen fungeren als overdrachtsmedium. Op een later tijdstip kunnen langs deze weg overgebrachte ziektekiemen via hand-mond-contact infecties te weeg brengen. Om er voor te zorgen dat kinderen hun handen wassen nadat ze naar het toilet zijn geweest, zal een gastouder op dit punt extra alert moeten zijn of deze afspraak daadwerkelijk door de kinderen nageleefd wordt.

1.4.2 Tandens poetsen

Een tandenborstel kan besmet raken door een vuile beker of een vervuilde tandenborstelhouder. Als een tandenborstel niet goed wordt uitgespoeld kunnen ziektekiemen op de borstel achter blijven. Achtergebleven micro-organismen (tandplak) kunnen uitgroeien en in de borstel aanwezige voedingsresten bederven. Wanneer hij na gebruik niet kan drogen, groeien micro-organismen uit. Ziektekiemen kunnen van borstel naar borstel overgebracht worden als bijvoorbeeld meerdere borstels met de haren tegen elkaar of met de borstel naar beneden in één beker worden opgeborgen. Omdat ziektekiemen vaak in mond en keelholte vertoeven en tandvlees tijdens het poetsen kan gaan bloeden, moet worden voorkomen dat kinderen andermans tandenborstel gebruiken.

1.5 Voedselveiligheid

Om de gezondheid van kinderen te kunnen waarborgen, is het van belang dat een aantal maatregelen rondom voedingsverzorging worden getroffen die er toe leiden dat de veiligheid van de door de gastouder verstrekte voeding gegarandeerd is. Het hebben van een voedselveiligheidsplan is voor gastouders geen wettelijke verplichting. Dat neemt niet weg dat het voor de hand ligt dat het gastouderbureau in samenspraak met de gastouder na gaat, welke maatregelen noodzakelijk zijn.

Uit metingen van de koelkasttemperatuur in bijvoorbeeld kindercentra blijkt dat de capaciteit van koelkasten die bedoeld zijn voor huishoudelijk gebruik nogal eens ontoereikend is. Door het intensieve gebruik van de koeling, de deur van de koelkast gaat in een kindercentrum heel vaak open en dicht, loopt de temperatuur

vaak op tot boven de 7°C waardoor micro-organismen kans zien snel uit te groeien. Van te warm bewaarde producten neemt de houdbaarheid snel af. De op de verpakking vermelde houdbaarheidsdatum klopt dan niet meer! In een koelkast kan de temperatuur variëren. De koudste plek vind je onder in de koelkast. In de opbergvakken in deur daarentegen is het warmst. Bewaar flesvoeding daarom nooit in de deur!

De voedingsverzorging begint bij de aankoop van levensmiddelen en het vervoer naar de woning. Eenmaal thuis moet aandacht besteed worden aan een goede opslag van levensmiddelen. Kritische punten zijn het bewaren, bereiden en verstrekken van voeding. Tenslotte moet er aandacht besteed worden aan het opruimen en de afwas.

De temperatuur van levensmiddelen is van groot belang voor de houdbaarheid en de veiligheid van levensmiddelen. De verwerking en bereiding van voeding moet op een hygiënisch verantwoorde manier gebeuren. Voeding kan tijdens het verwerken en bereiden besmet raken. Dit kan onder meer doordat er op een verontreinigende ondergrond wordt gewerkt. Ook kan besmetting via keukenmateriaal plaats vinden.

Bij de aankoop van keukenmateriaal wordt minder vaak in overweging genomen dat keukenmateriaal goed te reinigen moet zijn. Neem nu een staafmixer. Een apparaat dat gebruikt wordt voor het pureren van voeding voor de meest kwetsbare groep (de allerkleinsten). Wanneer de staaf niet demontabel is zal men bij het reinigen van het apparaat over het algemeen spaarzaam met water omgaan. Het resultaat is dat de staven vaak onvoldoende schoon zijn. Een wat duurder exemplaar heeft een afneembare staaf die zelfs eventueel machinaal gereinigd kan worden. Als keukenmateriaal beschadigd raakt kan dit goed schoonmaken belemmeren. Het is dan van belang dat het snel vervangen wordt.

Veel rauwe voedingsmiddelen (zoals vlees) bevatten ziektekiemen. Een goede scheiding tussen rauw en bereid voedsel is daarom van groot belang. Om gezondheidsrisico's te voorkomen is een goede verhitting erg belangrijk. Door rauwe producten tot minimaal 75°C te verwarmen sterven de in de voeding aanwezige micro-organismen. Ook bij gastouders moet het beleid er op gericht zijn dat voeding niet besmet raakt. Door het verschoneren en de voedselbereiding strikt te scheiden kunnen risico's uitgesloten worden. Een goede handhygiëne is bij de voedselbereiding van cruciaal belang.

1.5.1 Zuigelingenvoeding

Gezien de kwetsbare gezondheid van baby's moet bij de bereiding van flesvoeding de nadruk liggen op een goede hygiëne. Daarnaast moet de voeding op een juiste wijze bewaard worden en moeten resten weggegooid worden. Poedervormige zuigelingenvoeding is een kwetsbaar product. Aangelengd met water is het een goede voedingsbodem voor bacteriën. Het moet daarom altijd gekoeld worden bewaard. Zuigelingenvoeding dient bij de gastouder in poedervorm aangeleverd te worden. Afgekolfde moedermelk moet tijdens het vervoer naar de woning waar gastouderopvang plaats vindt koel gehouden worden. Bij de gastouder moet de moedermelk in de koelkast bij 4°C bewaard worden. Moedermelk die diepgevroren wordt meegebracht kan het beste in de koelkast ontdooien. Resten van eenmaal verwarmde moedermelk moeten weggegooid worden.

Om te voorkomen dat een kind ziek wordt van in de fles of speen achtergebleven etensresten van de vorige voeding, moet veel aandacht aan het reinigen en uitkoken van flessen en spenen besteed worden. Bacteriën in achtergebleven restjes kunnen zich namelijk vermeerderen die vervolgens de baby weer kunnen infecteren. Bewaar de schone flessen op hun kop, zet ze op een schone handdoek zodat er geen water in achterblijft. Hierdoor neemt de kans op uitgroei van eventueel achtergebleven micro-organismen af.

1.5.2 Voedselallergie en -intolerantie

Door voedselallergie en voedselintolerantie ontstaan ongewenste reacties na het eten van bepaalde voedingsmiddelen. Consumptie van het voedingsmiddel waar de voedselallergie en voedselintolerantie voor bestaat, inclusief de producten waar het betreffende voedingsmiddel als ingrediënt in is gebruikt, geeft gezondheidsklachten. Deze klachten kunnen zeer ernstig zijn.

Om te voorkomen dat een kind met een voedselallergie of voedsel-intolerantie gezondheidsklachten krijgt, is het noodzakelijk dat het een dieet volgt. Het voedingsmiddel waar de allergie voor bestaat (koemelk bijvoorbeeld), mag immers niet meer (of bij intolerantie slechts in beperkte hoeveelheid) in de voeding voorkomen. Daarom is het van belang dat bekend is wat de samenstelling van de verstrekte voeding is. Afhankelijk van de ernst van de intolerantie of allergie moeten extra voorzorgsmaatregelen zoals het gebruik van apart bestek en dergelijke genomen worden. Zorg ervoor dat de gezondheidskenmerken van kinderen bekend zijn. Bepaal in samenspraak met de ouder/verzorger van het kind welke maatregelen noodzakelijk zijn.

2. Gezondheidsrisico's als gevolg van het binnenmilieu

Het is van groot belang dat kinderen verblijven in ruimten met een gezond binnenmilieu. Een gezond binnenmilieu betekent dat de lucht schoon en fris is en weinig stofdeeltjes en micro-organismen bevat. Ook de temperatuur en de vochtigheid van de lucht mogen niet te laag of te hoog zijn. Een gezond binnenmilieu voorkomt dat kinderen onnodig ziek worden.

Wanneer er onvoldoende aandacht aan een gezond binnenmilieu wordt besteed, kan dit leiden tot bijvoorbeeld een onbehaaglijk gevoel, hoofdpijn, prikkeling van ogen, neus of keel, allergieën, luchtwegontstekingen en andere infecties of vergiftigingen. De in dit hoofdstuk beschreven factoren zijn daarbij van belang.

2.1 Ventilatie

Voldoende ventilatie is een voorwaarde voor een gezond binnenmilieu. Als een ruimte bedompt ruikt voor iemand die binnenkomt, is dat een indicatie dat de ventilatie onvoldoende is. Bij onvoldoende ventilatie kunnen onder meer de volgende klachten optreden: hoofdpijn, irritaties aan ogen of slijmvliezen en astmatische klachten. Doordat in slecht geventileerde ruimten onnodig veel ziektekiemen in de lucht aanwezig zijn, neemt ook de kans op infectieziekten toe. Als een kind kinkhoest heeft dan verspreidt deze bacterie zich na hoesten via kleine, in de lucht zwevende vochtdruppeltjes die afkomstig zijn uit de neus en mond van het besmette kind. Hoe meer er gehoest wordt, hoe hoger het aantal bacteriën in de lucht. Deze zogenaamde aerosolen blijven tot acht uur in een ruimte zweven.

2.1.1 Ventileren

Ventileren is het voortdurend verversen van lucht. Buitenlucht vervangt daarbij de binnenlucht die verontreinigd wordt door het continu vrijkomen van vocht, gassen, geurstoffen, micro-organismen en zwevende deeltjes microstof (vaak fijn stof genoemd).

2.1.2 Luchten

Luchten is het in korte tijd verversen van alle verontreinigde binnenlucht door het wijd openzetten van ramen of deuren. Afhankelijk van de windsnelheid is minder dan een kwartier luchten meestal al voldoende om de lucht in een ruimte te verversen. Luchten levert maar een kortdurende verbetering van het binnenmilieu. In de meeste gevallen is de temperatuur binnen tien minuten weer op peil. Luchten is geen vervanging voor ventilatie.

Luchten is belangrijk op momenten dat er extra veel verontreiniging verspreid worden zoals tijdens het stofzuigen of opmaken van bedjes en bijvoorbeeld tijdens bewegingsspelletjes. Luchten is ook 's ochtends vroeg nodig als er 's nachts niet geventileerd is.

2.1.3 Ventilatievoorzieningen en ventilatiegedrag

Ruimten kunnen op twee manieren geventileerd worden. Er kan sprake zijn van natuurlijke ventilatie (ramen, roosters of deuren) of mechanische ventilatie. Waar geluidsoverlast de mogelijkheden tot ventileren beperkt (denk bijvoorbeeld aan een slaapkamer die aan een doorgaande weg grenst), kan ventilatie met geluidsisolatie aangebracht worden. Een dergelijke suskast moet ook regelmatig van binnen gereinigd worden.

Een goede ventilatie vereist een luchtstroom van tenminste 25 kubieke meter per uur per aanwezige persoon. Deze lucht moet afkomstig zijn van buiten omdat de buitenlucht normaal gesproken veel schoner is dan de binnenlucht. Een forse luchtstroom kan gemakkelijk leiden tot klachten over tocht. Tocht is hinderlijk maar niet gevaarlijk. Hoe groter de afstand tussen de aanwezigen en de ventilatieopeningen, des te minder tocht. Het helpt ook de luchtstroom te verdelen over zo veel mogelijk ventilatieopeningen.

2.2 Temperatuur- en vochtbalans

De behaaglijkheid in een ruimte is onder andere afhankelijk van de temperatuur en vochtigheid van de lucht. Door in een ruimte te verblijven komt veel vocht vrij.

In een vochtige omgeving kan condens optreden. Dit maakt groei van huisstofmijten, schimmels en bacteriën gemakkelijker. Gezondheidseffecten die kunnen optreden zijn ontsteking van het neusslijmvlies (hooikoortsachtige verschijnselen), infecties van de luchtwegen, astma of eczeem.

2.2.1 Temperatuur

Om gezondheidsklachten te voorkomen moet gestreefd worden naar een goede temperatuur. In een huiskamer is dit 20°C. In ruimten waar kinderen verblijven mag de temperatuur niet lager zijn dan 17°C en niet hoger dan 27°C. Voor slaapkamers is 17°C de optimale temperatuur. Hier mag de temperatuur nooit lager zijn dan 15°C, anders treedt er condensatie op. Bij condensatie trekt vocht in poreus materiaal zoals matrassen, wat aantrekkelijk is voor schimmels. In een slaapkamer mag de temperatuur niet hoger dan 25°C zijn. Om condensvorming te voorkomen geldt als algemene regel dat temperatuurschommelingen van meer dan 5°C voorkomen moeten worden.

Om te voorkomen dat matrasjes vochtig worden waardoor groei van schimmels en huisstofmijt op kan treden, is het van belang dat er aandacht is voor de temperatuur in slaapvertrekken. Door een thermometer op te hangen kan eenvoudig afgelezen worden of de ruimte door het ventilatiegedrag niet te veel afkoelt.

De ervaring van temperatuur is zeer persoonsgebonden. Terwijl de ene persoon al bij 24°C loopt te puffen, voelt de ander zich bij deze temperatuur juist prettig. Wanneer het gevoel bestaat dat de temperatuur in een ruimte structureel te hoog is, is het handig om gedurende enkele weken de thermometer af te lezen en de temperatuur te noteren. Als blijkt dat de temperatuur gedurende deze periode vaak te hoog is, moeten maatregelen overwogen worden. Het spreekt voor zich dat wanneer er in de zomerperiode sprake van een hittegolf is, maatregelen nauwelijks zinvol zijn. Bij warm weer is nachtventilatie belangrijk om vocht af te voeren, omdat het dan buiten koeler is dan binnen. In de zomer is een te hoog vochtgehalte ook wat te verlagen door in de ochtend de zon de ruimte te laten opwarmen en daarna te luchten.

2.2.2 Vochtbalans

Binnen zijn er veel bronnen van vocht zoals wasdrogers, dweilwater, planten, maar ook de aanwezige personen. Daarnaast kunnen bouwkundige gebreken (lekkage of doorslag, optrekkend vocht, water in de kruipruimte) vochtproblemen veroorzaken. Vochtproblemen ontstaan als de vochtproductie niet in balans is met de afvoer van vocht via ventilatie.

Het luik naar de kruipruimte mag geen gat hebben en moet op rubberstrips liggen zodat er geen kieren zijn. Deze eis dient om te voorkomen dat vocht, schimmels en radon uit de kruipruimte in de verblijfsruimten komen. Radon is een radioactief gas dat ontstaat uit natuurlijke stoffen in de bodem en in bouwmaterialen. Koude oppervlakken trekken vocht aan (condens). Dit veroorzaakt een toename van huisstofmijten en schimmels en hun allergenen. Kinderen kunnen overgevoelig zijn voor allergenen van huisstofmijten. Dit kan gepaard gaan met astma of eczeem. Huisstofmijten leven vooral in matrassen, kussens, beddengoed, vloerbedekking, in de stoffering van meubels en in andere textiele voorwerpen zoals knuffels, maar ook wel op stoffige plekjes en op ruwe wanden. De hoeveelheid mijtenallergeen in textiel is vooral afhankelijk van de beschikbare hoeveelheid vocht en de wasfrequentie.

Langdurig beslagen ruiten met enkelglas of kortdurend beslagen ruiten met dubbelglas, vochtplekken of schimmels op de muur, vochtminnend ongedierte zoals pissebedden, zilversjjes of slakken duiden op een te hoge luchtvochtigheid. Om de relatieve luchtvochtigheid te meten is het noodzakelijk dat er een (bij voorkeur digitale) hygrometer is. Op een hygrometer kan de luchtvochtigheid afgelezen worden.

Een niet-digitale hygrometer moet ten minste eens per jaar geijkt worden. Wikkel hem in een goed vochtige doek. Na een uur moet de hygrometer 95% aanwijzen. Stel hem zo nodig bij en herhaal de procedure. Een optimale relatieve luchtvochtigheid ligt tussen de 40% en 60%.

Een lagere vochtigheid heeft een nadelige invloed op de slijmvliesen. Dit kan leiden tot irritatie van ogen, neus en keel, en tot verminderde weerstand tegen infecties. Kinderen met luchtwegaandoeningen kunnen hierdoor extra klachten hebben. Ook neemt de kans op griep toe doordat Influenza virussen langer leven in droge lucht. Hoe groter het verschil tussen binnen en buitentemperatuur is, hoe droger de lucht binnen wordt. Door dit mechanisme worden in de winter veel ruimten te droog. Hang geen waterbakjes aan radiatoren. Groei van algen en andere micro-organismen in waterbakjes kunnen gezondheidsklachten teweeg brengen.

Door een hogere vochtigheid kan de overlevingsduur van andere bacteriën en virussen (in tegenstelling tot Influenza die langer leeft in droge lucht) in de lucht toenemen. Ook is een hoge luchtvochtigheid bevorderlijk voor schimmels en mijten. Een gezonde slaapomgeving heeft te maken met verschillende aspecten. Je moet hierbij denken aan gezondheidsrisico's als gevolg van het binnenmilieu: de temperatuur (niet te warm, niet te koud), de ventilatie (gezonde lucht) en gezondheidsrisico's door overdracht ziektekiemen (voldoende schoonmaakmaatregelen).

Voor actuele informatie over wiegendood kunt u terecht op: www.wiegendood.nl.

2.3 Binnenlucht

De binnenlucht bevat vele stoffen die de gezondheid kunnen schaden. De gastouder moet daarom op de hoogte zijn waar die stoffen vandaan komen en hoe een te intensieve blootstelling te vermijden valt. Als er twijfel bestaat over de kwaliteit van de binnenlucht, raadpleeg dan een deskundige.

2.3.1 Stoffering

Voorwerpen van textiel zoals vloerkleden, gordijnen, matrassen, boxkleden en gestoffeerd meubilair vormen een belangrijke bron van allergenen. Allergenen zijn stoffen die een allergische reactie kunnen veroorzaken zoals astma of allergisch eczeem. Veel kinderen zijn overgevoelig voor allergenen, vooral van huisstofmijten en huisdieren, maar ook wel voor huidschilfers van andere mensen. Allergenen zijn vooral schadelijk voor kinderen die een allergie hebben. Maar ook gezonde kinderen kunnen door contact met allergenen allergieën ontwikkelen. Gezien de gezondheidsrisico's van verhoogde allergeengehalten, is het raadzaam om in ruimten waar kinderen verblijven deze gehalten zo laag mogelijk te houden. Vooral baby's verblijven langdurig dichtbij allergeenbronnen. Om de woning waar gastouderopvang plaats vindt toegankelijk te maken voor kinderen met allergieën is het raadzaam een deskundige te raadplegen.

In de woning waar gastouderopvang plaats vindt kunnen huisdieren aanwezig zijn. Ook als dat niet zo is kunnen hun allergenen worden verspreid via de kleding van mensen die thuis huisdieren hebben. Ook komen allergenen binnen via tweedehands spullen (denk aan banken of knuffels) uit huizen met huisdieren. Stofzuigen verwijdert wel een deel van de allergenen, maar is niet afdoende om textiele voorwerpen allergeenarm te maken. Een gladde vloer(bedekking) heeft met het oog op het verwijderen van stof en allergenen de voorkeur. Linoleum is doorgaans de beste keus. Glad afgewerkt kurk kan ook geschikt zijn.

2.3.2 Rook

Bij verbranding van tabak of wierrook ontstaat veel rook. Rook bestaat uit gassen en vaste deeltjes microstof, een mengsel van honderden verschillende schadelijke stoffen. Deze stoffen hebben een nadelige invloed op de luchtwegen en de longen van zowel de roker als die van de meeroker.

2.3.3 Stoffigheid

De inrichting van de ruimten moet het mogelijk maken ze gemakkelijk schoon te houden. Een goede keuze en opstelling van meubilair en een goede schoonmaak voorkomen het ontstaan van stofnesten.

Werkzaamheden en activiteiten kunnen veel stof doen opwaaien. Zevende stofdeeltjes vormen een risico voor de gezondheid (luchtwegklachten bijvoorbeeld), meer nog dan een zichtbaar laagje stof of een stofnest. Bij het wassen van een schoolbord kan veel stof vrijkomen. Door het gebruik van een natte spons in plaats van een droge wisser, wordt voorkomen dat stof in de ruimte terecht komt. Laat de spons na gebruik drogen. Daarnaast is er stofvrij krijt te koop. Een alternatief, het white board, heeft als bezwaar dat de stiften veel sterk geurende oplosmiddelen afgeven.

2.3.4 Verf, lijm en spuitbussen

In veel verf, lijm en spuitbussen zitten oplosmiddelen (vluchtige organische stoffen) die tijdens het gebruik verdampen. Deze stoffen kunnen irritatie van slijmvliezen, hoofdpijn en vermoeidheid veroorzaken. Dit geldt ook voor middelen die bedoeld zijn om vervlekken of lijmresten te verwijderen. Het gebruik van spuitbussen in een kleine ruimte kan leiden tot explosiegevaar. Spuitbussen verspreiden een nevel die gemakkelijk in de longen terecht kan komen en die zeker niet bevorderlijk is voor de gezondheid.

2.3.5 Verbrandingsproducten

Vuur heeft een ongunstige invloed op het binnenmilieu: vuur produceert verbrandingsgassen en roetdeeltjes. Die gassen en deeltjes zijn nadelig voor de gezondheid.

Vooral een gasoven of een geiser zonder afvoerkanal verspreiden binnen veel verbrandingsproducten. Ook koken op gas beïnvloedt het binnenmilieu negatief. Wanneer er in de woning waar gastouderopvang plaats vindt open verbrandingstoestellen (een ouder type geiser of verwarmingsketel dat voor de verbranding lucht aanzuigt uit de binnenruimte) aanwezig zijn, komen de verbrandingsproducten vaak tijdelijk naar binnen. De oorzaak kan zijn dat de wind in de afvoerpijp blaast of dat in de buurt van de ketel een mechanische afzuiging zit. Zo kunnen kinderen aan verbrandingsproducten worden blootgesteld. Er bestaat bij deze toestellen onder andere kans op koolmonoxide vergiftiging. Koolmonoxide is een reukloos gas dat dodelijk kan zijn.

2.3.6 Asbest

Asbest vormt een risico als er vezeltjes in de lucht komen door beschadiging. Bij niet hechtgebonden asbest is dat nauwelijks te voorkomen. Dit moet daarom altijd vervangen worden, zowel met oog op de gezondheid als om wettelijke redenen. Hechtgebonden asbest is veilig zolang het niet beschadigd wordt en hoeft niet verwijderd te worden. Bij klussen e.d. treden soms toch beschadigingen op. Verwijdering van asbest moet voldoen aan vele voorschriften. Laat tenminste een inventarisatie en beoordeling uitvoeren door een gecertificeerd bedrijf.

2.3.7 Schadelijke stoffen via ventilatie

Ook de ventilatievoorzieningen zelf kunnen het binnenmilieu negatief beïnvloeden. Vuilophoping kan de doorgang belemmeren en de kwaliteit van de toegevoerde lucht aantasten. Als de mechanische ventilatie niet het gewenste resultaat oplevert dient onderzocht te worden of de capaciteit van de mechanische ventilatie voldoende is. Zonder onderhoud vermindert de capaciteit met jaarlijks wel 10%.

2.4 Geluidshinder

Geluidsoverlast kan gezondheidsproblemen tot gevolg hebben. Het gaat dan vooral om hinder, slaapverstoring en stress. Dit heeft gevolgen voor het welbevinden van kinderen en is daarmee van invloed op de gezondheid. Geluidsoverlast kan ontstaan door bijvoorbeeld verkeer (auto's, trams, treinen, vliegtuigen), industrie of bouwwerkzaamheden. Het is van belang dat kinderen kunnen spelen en slapen in een rustige omgeving. Dat betekent dat de slaapruidten stil moeten zijn en dat de woning - zowel binnen als buiten - niet te lawaaiig mogen zijn.

2.5 Leidingwater

Sommige waterleidingen zijn nog van lood. Loden buizen zijn aangebracht tot ongeveer 1960. Ze zijn dik, grijs, en vaak kronkelig en gedeukt. Water dat stilstaat in een loden leiding neemt lood op. Na een uur kan het water al veel lood bevatten. Dergelijk water vormt vooral een risico bij het maken van flesvoeding voor zuigelingen. Maar ook voor andere kinderen is water met lood eigenlijk ongeschikt voor consumptie. Lood is ongunstig voor het functioneren van de hersenen. Doorspoelen van leidingen voorafgaand aan het tappen van water helpt niet in alle situaties. Het is raadzaam om loden leidingen te vervangen, ook al is het niet verplicht. De kosten zijn in principe voor de eigenaar van het pand. Soms is er subsidie te verkrijgen.

2.6 Huisdieren

Veel kinderen zijn overgevoelig voor huisdieren (hond 12%, kat 8%). Vanuit hygiënisch oogpunt is het daarom niet wenselijk dat er in ruimten waar kinderen verblijven dieren gehouden worden. De enige uitzondering hierop zijn vissen, mits het water goed wordt schoongehouden. In het water van vissen kunnen algen groeien. Sommige soorten algen kunnen allergische reacties uitlokken. Kinderen met astma kunnen allergische reacties ontwikkelen als ze in contact komen met visvoer. Niet alleen het dier zelf kan overgevoeligheidsreacties uitlokken maar ook het voer en hun omgeving (hooi en stro). Ook een bezoek aan een kinderboerderij kan gezondheidsrisico's tot gevolg hebben.

2.7 Planten

Sommige planten kunnen door hun sap, geur of stuifmeel een allergische reactie uitlokken. Anderen verzamelen door hun harige bladen veel stof. Ook de pot en de grond moet schoon worden gehouden om stofophoping en schimmelgroei te voorkomen. Wees alert bij het samenstellen van (veld-)boeketten. Veel allergeen stuifmeel wordt verspreid door planten met onopvallende groenige aren, bloemetjes of trossen meeldraden zoals allerlei grassoorten, onkruiden en de bloesem van diverse bomen zoals de berk, cipres, els, hazelaar en plataan. In iets mindere mate geldt dit ook voor beuk (inclusief haagbeuk en hopbeuk), ceder, es, eik jeneverbes, liguster, tamme kastanje, thuja en taxus. Planten met allergenen die beter vermeden kunnen worden: sterk allergenen planten zoals primula en ficus benjamin, sterk geurende planten zoals het fresia, hyacint en citroengeranium, planten met veel stuifmeel zoals bloeiende takken van berk of hazelaar.

2.8 Schoonmaken

Schoonmaken is een activiteit waarbij zichtbaar en onzichtbaar materiaal (vuil) verwijderd wordt. Door efficiënt reinigen worden de meeste micro-organismen verwijderd. Door verwijdering van vuil haal je de voedingsbodem weg, zodat de kans op uitgroei van micro-organismen afneemt. Dwarrelende stofdeeltjes kunnen ademhalingsmoeilijkheden opleveren voor astmapatiënten. Door goed schoonmaken wordt het aantal stofdeeltjes verlaagd. Om de hoeveelheid allergenen en huisstofmijten in textiel te reduceren, moet textiel regelmatig op 60°C gewassen worden. Dit geldt niet alleen voor beddengoed maar ook voor bijvoorbeeld boxkleden, verkleedkleden en knuffels. In een normale situatie is goed en regelmatig reinigen voldoende om besmettingsrisico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken. De frequentie waarmee gereinigd moet worden is afhankelijk van de snelheid en de mate van vervuiling van de verschillende ruimten.

2.8.1 Huishoudelijk reinigen

Voor reinigen gelden de volgende principes;

- zichtbare verontreinigen moeten direct verwijderd worden
- omdat oppervlakken, hulpmiddelen en materialen door gebruik onzichtbaar besmet kunnen raken, is periodiek reinigen noodzakelijk

De praktijk leert dat risico's die ontstaan niet zozeer een gevolg zijn van een gebrek aan kennis over hygiëne, maar vooral te wijten zijn aan het niet zorgvuldig toepassen daarvan. Ziektekiemen kunnen verspreid worden via handcontactpunten zoals kranen, lichtknopjes, deurkrukken en doorspoelknoppen. Het is daarom van belang dat er extra aandacht aan het reinigen van handcontactpunten wordt besteed.

2.8.2 Desinfecteren van materialen

In situaties waarin een verhoogd risico op besmetting verwacht kan worden, kan desinfectie toegepast worden. Er is dan sprake van een zogenaamde medische indicatie.

Desinfectie is nodig als;

- een oppervlak met bloed verontreinigd is (bijvoorbeeld uit bloedneus of wondjes)
- verontreiniging heeft plaatsgevonden door bloederige diarree
- in bijzondere situaties (zoals bij een epidemie) op advies van de GGD

Desinfectie is alleen afdoende, wanneer er eerst goed huishoudelijk gereinigd is. Een desinfectans moet strikt volgens voorschrift gebruikt worden. De juiste volgorde van handelingen bij gebruik van chloortabletten, een juiste dosering, voldoende inwerktijd en goed naspoelen en drogen, zijn bepalend voor de effectiviteit en veiligheid van het proces.

2.8.3 Alcohol 70%

Oppervlakken kleiner dan 1/2 m² zoals een aankleedkussen, speelgoed of de thermometer kunnen na huishoudelijk reinigen met alcohol 70% gedesinfecteerd worden. Laat het oppervlak na desinfectie aan de lucht drogen.

2.8.4 Chloortabletten

Voor grotere oppervlakken kunnen chloortabletten gebruikt worden. Omdat de gewenste dosering afhankelijk is van de te bestrijden ziekte, moet hieromtrent overleg met de GGD plaatsvinden. Bleekmiddel is ongeschikt als desinfectans. Gebruik alleen wettelijk toegelaten desinfectie middelen. Dettol, lysol en lyortol mogen niet worden gebruikt.

3. Gezondheidsrisico's als gevolg van het buitenmilieu

Om de gezondheid van de kinderen te kunnen waarborgen is het van belang dat kinderen op momenten dat ze buiten zijn, niet aan omstandigheden worden blootgesteld, die schade aan hun gezondheid kunnen berokkenen.

In dit hoofdstuk zullen een aantal aspecten besproken worden, waar rekening mee gehouden kan worden.

De vraag in hoeverre omgevingsfactoren de gezondheid nadelig beïnvloeden, is niet eenvoudig te beantwoorden. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat ziekte door vele factoren wordt bepaald. Daarbij blijkt de milieu-invloed vaak moeilijk te meten en soms niet of nauwelijks te beïnvloeden.

Toch kunnen een aantal omgevingsfactoren benoemd worden, die invloed hebben op de gezondheid.

Voor meer informatie over luchtverontreiniging, bodemverontreiniging, geluid en stank en de gevolgen daarvan voor de gezondheid kan men in veel gevallen terecht bij de lokale GGD.

3.1 Planten en steken of beten door ongedierte

3.1.1 Planten met allergen stuifmeel

Verspreiders van allergen stuifmeel zijn:

Planten; planten met onopvallende groenige aren, bloemetjes of trossen meeldraden zoals allerlei grassoorten, onkruiden.

Bomen; de berk (het meest), cipres, els, hazelaar en plataan. In iets minder mate geldt dit ook voor beuk (inclusief haagbeuk en hopbeuk), ceder, es, eik jeneverbes, liguster, tamme kastanje, thuja en taxus, of voor kleine hoeveelheden bloeiend onkruid of gras.

Indien er allergische klachten optreden bij kinderen zou de bron hier gezocht kunnen worden.

3.1.2 Steken door bijen of wespen en tekenbeten

Steken en beten van ongedierte kunnen gezondheidsrisico's tot gevolg hebben. Wanneer kinderen buiten spelen bestaat de kans dat ze door een bij of wesp gestoken worden. De steken zijn pijnlijk en kunnen allergische reacties tot gevolg hebben. Ook tekenbeten zijn niet uit te sluiten. Tekenbeten kunnen de ziekte van Lyme veroorzaken. De ziekte van Lyme is een veel voorkomende ziekte die wordt veroorzaakt door een bacterie die door teken wordt overgebracht. Tekenen zijn kleine spinachtige insecten die in struikgewas en bomen voorkomen. Om zich te voeden bijt een teek zich vast in de huid van een mens of dier en zuigt zich vol met bloed. Twintig tot dertig procent van de teken in Nederland zijn geïnfecteerd met deze bacterie.

Behandeling tekenbeet

Na een tekenbeet moet de teek met een tekenpincet (met draaiende beweging) verwijderd worden. De wond moet met jodium of alcohol 70% gedesinfecteerd worden. Informeer ouders bij tekenbeten zodat ze alert zijn op symptomen die wijzen op de ziekte van Lyme. Het eerste symptoom is een rode plek die na een week tot een maand op de plaats van de tekenbeet ontstaat. In een later stadium gaat de ziekte gepaard met griepachtige verschijnselen. Tijdig behandelen met antibiotica voorkomt ernstige complicaties.

Behandeling bijen- of wespensteek

Mocht een kind gestoken worden dan dient als volgt gehandeld te worden;

- verwijder na een bijensteek de angel direct met een pincet, knijp niet in de angel, zo wordt extra gif in het lichaam gestuwd. Zuig het gif met een speciaal daarvoor bedoeld spuitje uit het wondje
- koel het wondje om zwelling tegen te gaan. Dep met verdunde ammonia (10%) na een bijensteek. Dep met verdunde ammonia (10%) of azijn na een wespensteek

3.2 Hygiëne in zandbakken

Zand van (buiten)zandbakken kan op verschillende manieren verontreinigd zijn. In zandbakken worden allerlei biologische verontreinigingen aangetroffen. Het gaat hierbij voornamelijk om etensresten en natuurlijk materiaal zoals bladeren, paddenstoelen en gras. Deze verontreinigingen zijn op zich niet gevaarlijk. Er is wel een risico dat muizen, ratten en vogels op de etensresten afkomen, waardoor uitwerpselen in het zand terecht komen. Ook uitwerpselen van honden en katten kunnen in het zand terecht komen.

Ontlasting van honden en katten kunnen spoelwormen bevatten. Als er eitjes van spoelwormen via de ontlasting van honden of katten in het zand terecht komen kan dat niet alleen vervelende maar soms ook ernstige gezondheidsklachten veroorzaken. Ziekteverschijnselen kunnen zijn griepachtige klachten, koorts, buikklachten en prikkelhoest. Er kunnen long- en leverklachten optreden. Bij kinderen met een allergische aanleg kunnen astmatische klachten eerder tot uiting komen. Het is zodoende van belang dat wordt voorkomen dat kinderen langs deze weg besmet raken. Omdat het zand ook onopgemerkt vervuild kan zijn, wordt aangeraden een aantal werkafspraken rondom het gebruik van zandbakken te maken.

Om gezondheidsrisico's in te perken is het belangrijk dat preventieve maatregelen worden getroffen. De belangrijkste maatregel is het weren van katten en honden uit de zandbak.

Het komt regelmatig voor dat het aanbrengen van een net geen optie is vanwege overlast door vandalisme. Als dat het geval is moet het zand voor gebruik gecontroleerd worden op eventueel aanwezige verontreinigingen. Uitwerpselen van honden en katten moeten met ruim zand eromheen worden weggeschept. Wanneer er in het zand uitwerpselen van honden of katten worden aangetroffen, die er langer dan 3 weken in hebben gelegen (na een vakantieperiode bijvoorbeeld), is verschoneren van het zand noodzakelijk. Daarnaast is het verschoneren van de zandbak nodig wanneer het zand zichtbaar vuil is.

3.3 Klimaat

Kinderen spelen gedurende het hele jaar buiten. Op momenten dat de weersomstandigheden extreem zijn, kan dit nadelige gevolgen hebben voor de gezondheid van de kinderen. Als kinderen in de zon spelen kunnen ze verbranden. Langdurige blootstelling aan UV straling kan huidkanker tot gevolg hebben. Ook is niet uit te sluiten dat een kind een zonnesteek oploopt.

Warmtestuwing ontstaat doordat het lichaam zijn warmte niet goed kwijt kan ondanks overvloedig zweten. Het verlies van veel water en zouten bedreigt de functie van o.a. de hersenen. Dan kan de huid bleek worden en het zweten stoppen, waardoor de lichaamstemperatuur oploopt tot boven 40°C. Dit heet een zonnesteek en is een levensbedreigende situatie. De aandoening kan gepaard gaan met verwardheid, hoofdpijn, slapte, epileptische aanvallen, en bewusteloosheid. Een zonnesteek moet zo spoedig mogelijk door een arts of in een ziekenhuis behandeld worden. Eerste hulp bij warmtestuwing of een zonnesteek: schaduw zoeken en het slachtoffer afkoelen met koud water. Door overmatig zweten kan een zouttekort ontstaan. Geef slokjes water en een snuifje zout. Bouillon of dunne soep is ook goed. Bedek de blote huid met natte, koele doeken. Maak de doeken om de vijf minuten opnieuw nat. Een ventilator kan voor extra afkoeling zorgen.

Een ander risico is uitdroging. Bij extreme hitte is het van groot belang dat kinderen extra drinken omdat ze veel vocht verliezen.

In de winter daarentegen kan de gezondheid geschaad worden door onderkoeling of bevriezing. Het is van belang dat tijdens bijvoorbeeld een wandeling onderkoeling bij baby's wordt voorkomen. Ook kan een lage temperatuur gevaar opleveren als kinderen lange tijd buiten (in de sneeuw) spelen.

3.4 Bodemverontreiniging

Op talloze plaatsen in Nederland bevat de bodem stoffen die daarin van nature niet, of in veel lagere concentraties voorkomen. Meestal heeft dat geen problemen voor de gezondheid tot gevolg. Wanneer een woning is gebouwd op verontreinigde grond kan dit in sommige situaties gevolgen hebben voor de gezondheid van kinderen. De belangrijkste weg waardoor kinderen iets van een eventuele verontreiniging binnenkrijgen is door het inslikken van grond als ze spelen. Daarom wordt er bij de risico's van personen aan bodemverontreiniging van uitgegaan dat alleen de bovenste laag van de grond van belang is. De belangrijkste risicogroep, via deze blootstellingroute, vormen kinderen (1-4 jaar) omdat zij rechtstreeks in contact komen met de bodem en tijdens het spelen daadwerkelijk verontreinigde bodemdeeltjes inslikken (hand-mond-contact).

Verder kunnen verontreinigingen via de voedselketen een rol spelen. Hierbij moet gedacht worden aan het eten van verontreinigde gewassen of van verontreinigd voedsel van dierlijke aard. Tenslotte moet worden voorkomen dat kinderen in aanraking komen met bestrijdingsmiddelen.

Als er aanwijzingen voor bodemverontreiniging zijn zal een deskundig onderzoek verricht moeten worden. Raadpleeg bij twijfel de GGD.

3.5 Luchtverontreiniging

De buitenlucht rondom de woning waar de kinderen opgevangen worden moet van goede kwaliteit zijn. Er is steeds lucht van buiten nodig voor het verversen van de binnenlucht. De mate van verontreiniging van de buitenlucht bepaalt daarmee het basisoniveau van de kwaliteit van de binnenlucht.

Er gelden wettelijke normen (luchtkwaliteitseisen) voor de mate van luchtverontreiniging, o.a. voor stoffen in uitlaatgassen van verkeer.

Op veel plaatsen langs drukke wegen worden normen overschreden. Als de woning waar gastouderopvang plaats vindt in een gebied ligt waar dat het geval is, moeten er, als daar aanleiding toe is, in samenspraak met een medisch milieukundige onderzocht worden of extra voorzieningen getroffen kunnen worden om de kwaliteit van de binnenlucht te waarborgen.

3.6 Stankoverlast

Door stankoverlast kan ernstige hinder ontstaan. Het gaat hierbij dan vooral om aantasting van het welzijn. Dit kan ertoe leiden dat de gastouder er voor kiest minder of niet met de kinderen naar buiten te gaan. Ook kan stankoverlast het ventilatiegedrag negatief beïnvloeden. Dit is een reden om ook hier alert op te zijn.

4. Gezondheidsrisico's als gevolg van (het uitblijven van) medisch handelen

Als het kind geneesmiddelen nodig heeft gedurende het verblijf bij de gastouder zullen de ouders hun 'zeggenschap' over de toediening van de medicamenten over willen dragen aan de gastouder.

Doordat kinderen gedurende een langere aaneengesloten periode bij de gastouder kunnen verblijven is niet uit te sluiten dat het noodzakelijk is dat medische handelingen worden uitgevoerd. Dit kan enerzijds te maken hebben met (chronisch) zieke kinderen, of een gevolg zijn van een ongeluk (EHBO).

Om de gezondheid van de kinderen te kunnen waarborgen is het van groot belang dat de geneesmiddelen op een juiste wijze verstrekt worden en medisch handelen op een verantwoorde wijze plaatsvindt.

4.1 Geneesmiddelenverstrekking

In principe moeten er bij gastouders geen medicamenten verstrekt worden tenzij er een medische noodzaak bestaat vanuit de gezondheidstoestand van het kind. Niet alle geneesmiddelen kunnen toegediend worden door de gastouder. Er zijn diverse medische handelingen die alleen door gekwalificeerde beroepsbeoefenaren zoals een arts of verpleegkundige uitgevoerd mogen worden. Het toedienen van een injectie is bijvoorbeeld voorbehouden aan deze beroepsbeoefenaren. Gastouders mogen geen injecties geven, ook niet als de ouders het zelf wel doen, tenzij ze hiervoor opgeleid zijn.

Dit is geregeld in de Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG).

Indien er een verschil lijkt te bestaan tussen het doktersvoorschrift en de bijsluiter, overleg dan eerst met de ouders. Bij twijfel het geneesmiddel nooit toedienen! Kinderen kunnen allergisch reageren op toegediende medicamenten. Zo kan een medicijn als penicilline een allergische reactie teweeg brengen.

Daarom is het van belang dat een nieuw geneesmiddel/zelfzorgmiddel altijd eerst thuis gebruikt wordt. Om problemen te voorkomen moeten de medicijnen volgens doktersvoorschrift gedoseerd worden. Tenslotte dient rekening gehouden worden met het bewaarvoorschrift van het geneesmiddel/zelfzorgmiddel.

Op het moment dat kinderen naar de gastouder gebracht worden is het doorgaans een drukte van jewelste. Als ouders op dat moment mondeling aangeven dat er medicijnen verstrekt moeten worden, is niet uit te sluiten dat er misverstanden ontstaan. De toediening van medicamenten moet met de nodige zorgvuldigheidsmaatregelen omkleed worden. Het is daarom goed om ouders een 'overeenkomst medicijnverstrekking' te laten invullen. De gastouder heeft zo de mogelijkheid om op het moment dat de medicatie verstrekt moet worden, nog eens rustig na te lezen wat van hen verwacht wordt. Als er twijfels rijzen met betrekking tot het verstrekken van medicijnen moet dit altijd met de ouder kortgesloten worden. Zo mag er bijvoorbeeld geen onduidelijkheid bestaan met betrekking tot de opdracht die door ouders gegeven wordt.

Het is van belang dat de naam en het telefoonnummer van de huisarts van de kinderen bekend zijn. Omdat er geen garantie is dat die arts te allen tijde bereikbaar is (artsen met een eenmans praktijk gaan tenslotte ook op vakantie) kan het handig zijn om met een in de directe omgeving van het de woning waar de gastouderopvang plaats vindt gehuisveste arts af te spreken dat hij/zij bij calamiteiten geraadpleegd mag worden.

Niet alle geneesmiddelen kunnen toegediend worden door de gastouder en de gastouder mag niet zomaar medische handelingen uitvoeren. De zogenoemde 'afgeleide medische handelingen' (zoals een vingerprik om de bloedsuiker te bepalen bij kinderen met diabetes) bijvoorbeeld, zijn handelingen die de gastouder alleen kan verrichten als men vooraf geïnstrueerd is. Ook in geval van calamiteiten is het van belang dat de gastouder weet hoe te handelen.

4.2 Medische dossiers

Om de gezondheid van de kinderen te kunnen waarborgen is het van groot belang dat de geneesmiddelen op een juiste wijze verstrekt worden en medisch handelen op een verantwoorde wijze plaatsvindt. Om dit goed te kunnen doen zijn medische dossiers van kinderen onmisbaar. In deze medische dossiers worden gegevens bijgehouden van kinderen. Denk hierbij aan;

- Ziekten/aandoeningen
- Allergieën
- Evt. informatie over behandeling/ medicijnen
- Gegevens huisarts
- Vaccinatiegegevens
-

4.3 Medisch handelen

Medische handelingen zijn in een drietal categorieën in te delen.

Categorie 1: voorbehouden handelingen

De zogenoemde 'voorbehouden handelingen' (zoals het injecteren van een medicament) zijn handelingen die, bij ondeskundige uitvoering, (ernstige) risico's met zich mee brengen. Deze handelingen mogen alleen door (para-) medisch bevoegd personeel verricht worden.

Categorie 2: niet-voorbehouden handelingen

Dit zijn handelingen die niet voorbehouden zijn maar waarvan de uitvoering met de nodige zorgvuldigheid omkleed moet zijn.

Deze zogenoemde 'afgeleide medische handelingen' (zoals een vingerprik om de bloedsuiker te bepalen bij kinderen met diabetes) zijn handelingen die de gastouder in principe wel zou kunnen verrichten, mits men goed geïnstrueerd is.

Categorie 3: eenvoudige handelingen

Hierbij gaat het om de 'huis-, tuin-, en keukenhandelingen' zoals verzorgen van schaafwondjes en verwijderen van pleisters, het toedienen van medicijnen anders dan injecties. Dit zijn handelingen die in principe zonder problemen door de gastouder uitgevoerd kunnen worden.

4.4 Huid- en wondverzorging

Kinderen met huidaandoeningen hebben vaak wondjes en lopen daardoor een groter risico op infecties. Wanneer een kind een klein open wondje heeft, moet infectie voorkomen worden. Omdat open wondjes door wondvocht of bloed tot besmetting van de omgeving kunnen leiden, is afdekken van wondjes raadzaam. Stoffen pleisters zijn vanuit hygiënisch oogpunt alles behalve ideaal. Na contact met water raakt de pleister doordrenkt waardoor bloed of wondvocht via de natte pleister verspreid kan worden. Kies daarom voor niet-water doorlatende pleisters.

4.5 Hoe om te gaan met bloed?

In bloed kan een virus aanwezig zijn zoals het Hepatitis B of Hepatitis C-virus of het HIV-virus. Besmetting met deze virussen vindt bij kinderen in de regel voor, tijdens of kort na de geboorte plaats. De meeste kinderen hebben geen klachten en vaak is niet eens bekend dat ze besmet zijn. Via bloed-bloed-contact kunnen de virussen op anderen worden overgedragen.

Bij bloed-bloed-contact komt het bloed van de ene persoon direct in contact met het bloed van een andere persoon. Dit is bijvoorbeeld het geval als iemand zich prikt aan een gebruikte injectienaald. Dit kan gebeuren tijdens een wandeling in het park. Verder kan niet worden uitgesloten dat besmetting met bloed overdraagbare ziekten tijdens bijvoorbeeld wondverzorging plaats vindt. De kans op besmetting is klein en besmetting vindt niet plaats als de huid intact is. Ook als een kind een ander kind tot bloedens toe bijt is er een risico op het overdragen van bloed overdraagbare aandoeningen.

4.5.1 Behandeling

Spoel bij bloedcontact de wond goed uit en desinfecteer de wond met betadine jodium. Bel daarna (binnen 24 uur) de huisarts of de GGD en vraag of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

5. Aanvullende gezondheidsinformatie

In dit deel van de gezondheidsinformatie worden een aantal onderwerpen besproken die niet in de inventarisatielijst terug komen. Omdat het onderwerpen betreft, waar regelmatig vragen over worden gesteld, is er voor gekozen om ze hier kort aan te stippen.

5.1 Gezonde voeding

Gezond eten levert een belangrijke bijdrage aan een gezond leven. Het kan het risico verkleinen op chronische ziekten, zoals hart en vaatziekten, diabetes en een aantal vormen van kanker. Een gezond eetpatroon is ook de basis voor een gezond gewicht. In het algemeen geldt een gevarieerd eetpatroon met weinig verzadigd vet en volop groente en fruit als gezond.

Elk voedingsmiddel levert verschillende voedingsstoffen in verschillende hoeveelheden. Door gevarieerd te eten, is de kans het grootst dat het lichaam voldoende van alle voedingsstoffen opneemt. De basisvoeding die het Voedingscentrum aanbeveelt, zorgt voor voldoende voedingsstoffen. Deze kenmerkt zich door een ruime hoeveelheid brood, aardappelen, rijst of pasta en groente en fruit, aangevuld met melk en kaas, vlees, vis of eieren, en een kleine hoeveelheid halvarine of margarine. Verder is voldoende vocht van belang.

5.2 Luizen en ongedierte

Ongedierte levert een gevaar voor de gezondheid op door verspreiding van ziekteverwekkende micro-organismen. Vaak is het onvoldoende om alleen verdelgingswerkzaamheden uit te voeren. Doorgaans moeten er ook bouwkundige en hygiënische maatregelen en maatregelen met betrekking tot de opslag van producten genomen worden. Wanneer het nemen van maatregelen niet afdoende is, moet bestrijding plaatsvinden. Dit moet veelal gebeuren door een professioneel bedrijf.

5.2.1 Hoofdluis

Hoofdluizen zijn kleine grauwe beestjes die leven van mensenbloed. De eitjes (neten) zitten aan de haren vastgekleefd. Hoofdluis zit meestal achter de oren, in de nek of onder het haar en veroorzaakt jeuk. Hoofdluis komt zowel bij kinderen als bij volwassenen voor en heeft niets te maken met een slechte hygiënische verzorging. Luizen zijn overlopers. Door met de haren tegen elkaar aan te komen, kan de luis van het ene hoofd naar het andere overlopen. Jonge kinderen hebben hierdoor meer kans op hoofdluis. Ook kunnen de beestjes zich in kleding (onder meer kragen van jassen) en beddengoed bevinden. Hoofdluizen veroorzaken in principe alleen maar jeuk. Bij de eerste besmetting treedt de jeuk pas na één of twee weken op. Voor zover bekend dragen hoofdluizen geen ziektes over. Door krabben kunnen korstjes op de hoofdhuid ontstaan, waardoor infecties optreden. Hoofdluizen zijn te bestrijden met een speciale luizenkam of een daarvoor bestemde hoofdlotion of shampoo. Om te voorkomen dat luizen via jassen overlopen, kunnen de zogenaamde luizencape's uitkomst bieden.

5.2.2 Kakkerlakken

Kakkerlakken komen in de hele wereld voor. Vooral keukens vormen een aantrekkelijke verblijfplaats voor verschillende soorten kakkerlakken. De aanwezigheid van deze insecten in keukens is ongewenst omdat ze ziektekiemen kunnen verspreiden.

Leefwijze: Kakkerlakken eten alles, wat ook mensen tot voedsel dient. Bij ons voorkomende kakkerlakken vindt men vooral op plaatsen waar hoge temperaturen en een hoge luchtvochtigheid heersen. Door de speciale vorm van de poten zijn ze in staat om op gladde oppervlakken te lopen en aldus naar hogere verdiepingen door te dringen. Kakkerlakken kunnen door hun vrij platte lichaam goed in smalle spleten kruipen. Overdag bevinden zij zich in hun schuilplaatsen. 's Avonds komen zij hieruit vandaan en gaan op zoek naar voedsel.

Wering: Indien alle naden en kieren en de verbindingen met andere delen van het gebouw worden afgedicht, wordt de kans op verspreiding van de kakkerlakken aanzienlijk verkleind. Daarnaast is het belangrijk dat de kakkerlakken voedsel wordt ontnomen. Dit kan bereikt worden door een zorgvuldige schoonmaak en door het bewaren van levensmiddelen in de koeling of in afsluitbare voorraadbussen. Door de temperatuur, vooral in de keukens, niet boven de 20°C te laten komen worden de levensomstandigheden voor kakkerlakken ongunstig.

Bestrijding: Sommige insecticiden mogen slechts door beroepsbestrijders worden toegepast. Komen de kakkerlakken incidenteel voor dan kan er gebruik worden gemaakt van de kakkerlakken lokdoos. De lokdoos bevat geen insecticiden en kan op elke plaats worden toegepast.

5.2.3 Muizen en ratten

Muizen en ratten behoren tot de knaagdieren die praktisch alle voedingsmiddelen van de mens aanvreten. Muizen en ratten verontreinigen voedingsmiddelen met uitwerpselen en urine en verspreiden ziektekiemen.

Wering: Controleer of ramen en deuren goed sluiten en zorg dat gaten in aanwezige roosters niet groter zijn dan 5 millimeter. Dicht naden en kieren rond aan- en afvoerbuizen, luchtroosters en leidingen en dergelijke goed af. Bewaar voedsel nooit los of in geopende zakken. Houd de vloer van magazijnen e.d. vrij van producten. Leeg vuilnisbakken alvorens 's avonds het pand te verlaten.

Bestrijding: De bestrijding van muizen kan het beste gebeuren door professionele bestrijders, omdat op sommige plaatsen resistentie geconstateerd is tegen verschillende bestrijdingsmiddelen.

5.2.4 Vliegen

Sommige vliegen zijn schadelijk omdat ze ziektekiemen verspreiden. Vliegen leven van het voedsel waar ze op af komen. Via hun poten en haren voeren ze bacteriën, die in uitwerpselen van dieren zitten, mee. Vliegen kunnen o.a. bacteriën die ziekten zoals Tyfus, Dysenterie en Cholera overbrengen.

Wering: Bij de wering van de vliegen moeten mogelijke voortplantingsplaatsen worden behandeld met insecticide. Afvoerputjes, gootstenen, stankafsluiters en plaatsen waar water blijft staan en niet regelmatig gereinigd wordt zijn bekende broedplaatsen. Bovendien moet afval één of meerdere malen per dag uit de keuken verwijderd worden. De toegang tot de woning moet met behulp van horren en deuren zoveel mogelijk verhinderd worden.

Bestrijding: Met behulp van insecticide of elektrische vliegendoders kunnen vliegen bestreden worden.

6. Preventieve maatregelen ten behoeve van de veiligheid.

Kind valt van de trap af

- Plaats boven en onder aan de trap een veiligheidshekje.
- Leg geen spullen op de trap.
- Gebruik geen loopstoeltje.

Advies: kinderen mogen niet alleen op de trap.

Kind valt aan de zijkant van de trap

- Balustrade plaatsen van minimaal 1 m hoogte.
- Balustrade stevig bevestigen.
- Balustrade verhogen naar minimaal 1 m.
- Ruimte tussen balustrade en trap verkleinen.
- Opstapmogelijkheden verwijderen.
- Huidige balustrade vervangen door een balustrade met verticale spijlen.

Kind valt doordat het niet bij de trapleuning kan

- Aanbrengen van een extra kinderleuning op 60 cm hoogte aan de muurkant.

Advies: kinderen mogen niet alleen op de trap.

Kind valt doordat de trapleuning niet goed vast zit

- Leuning aan muursteunen bevestigen.
- Loszittende muursteunen opnieuw in de muur vastzetten.
- Nieuwe leuning plaatsen.

Kind glijdt van de leuning en valt

- Obstakels aanbrengen die glijden ontmoedigen.
- Advies: stoer gedrag niet tolereren.

Kind struikelt over een kapotte trede

- Traptreden die kapot zijn repareren.
- Trapbekleding vastzetten of geheel verwijderen of vervangen.
- Dektrede vervangen van geheel uitgesleten traptrede.

Kind glijdt uit op een gladde trede

- Antislipstrip langs trapneuzen aanbrengen.
- Antislip coating op stenen treden aanbrengen.
- Trapbekleding vervangen.

Kind klimt in of door de balustrade en valt

- Balustrade met een spijlafstand groter dan 10 cm afschermen met bijv. een plaat (bij voorkeur multiplex, 18 mm dik).
- Balustrade met een spijlafstand groter dan 10 cm vervangen door een type met een spijlafstand van 10 cm of minder.

Kind raakt bekneeld tussen de treden van een open trap

- Open trap vervangen door een dichte trap.
- Extra latjes aan de achterkant van de trap maken, zodat de opening kleiner wordt.

Kind raakt bekneeld tussen de spijlen van de balustrade

- Balustrade met een spijlafstand groter dan 10 cm afschermen met een plaat.
- Balustrade met een spijlafstand groter dan 10 cm vervangen.

Kind struikelt over een oneffenheid

- Losse vloerbedekking en vloermatten vastzetten of vervangen.
- Op- en afstapjes markeren door bijv. stickers, verf of antislipstrip.

Advies: laat geen losse voorwerpen op de grond slingeren.

Kind glijdt uit over natte vloer

- Buiten bij de voordeur een rubberen mat of metalen rooster met opvangbak plaatsen.
- Binnen bij de voordeur een goede voetenmat neerleggen.
- Binnen bij de voordeur een droogloopzone aanbrengen.

Advies: niet rennen in de gang.

Kind glijdt uit

- Vloermat vastleggen.

Kind bezeert zich aan een oneffenheid

- Schroeven en spijkers tot 1.50 m hoogte verwijderen.
- Uitstekende delen afschermen.

Kind botst tegen kapstokhaak

- Kapstokhaken afschermen met een plank.

Kind krijgt zijn vingers tussen de deur

- Veiligheidsstrip tot minimaal 1.20 m hoogte aanbrengen.
- Deurbuffer plaatsen.
- Voor deuren die open mogen blijven staan, kan een deurklem of wig onder de deur worden geplaatst.
- Bij deuren die op een kier mogen blijven staan, kan een deurblok worden gebruikt.

Kind valt door glas in deur

- Voor laag doorlopende ruiten bij voorkeur veiligheidsglas gebruiken (laten plaatsen door ISO gecertificeerd bedrijf).
- Laag doorlopende ruiten markeren, bijv. met stickers.
- Vensterglas van laag doorlopende ruiten voorzien van veiligheidsfolie.
- Vensterglas of draadglas van laag doorlopende ruiten afschermen met een balk/plank of kunststof plaat.

Kind valt door ruit

- Voor laag doorlopende ruiten bij voorkeur veiligheidsglas gebruiken (laten plaatsen door iso-gecertificeerd bedrijf).
- Laag doorlopende ruiten markeren, bijv. met stickers.
 - Vensterglas van laag doorlopende ruiten voorzien van veiligheidsfolie.
- Vensterglas of draadglas van laag doorlopende ruiten afschermen met een balk/plank of kunststof plaat.

Kind verbrandt zich aan hete radiator/buizen

- Radiator afschermen met omkasting van gaatjesboard.

Kind botst of valt tegen radiator

- Radiator afschermen door achterkant bank ertegen te plaatsen.
- Voldoende loopruimte creëren bij radiatoren.

Kind komt met hand klem te zitten tussen de radiator

- Ledenradiator afschermen met omkasting van gaatjesboard.

Kind eet sigaretten of medicijnen

Advies: sigaretten of medicijnen mogen niet in het huis rondslingeren.

Kind stopt kleine voorwerpen (kraaltjes, steentjes e.d.) in de mond

- Kleine voorwerpen verwijderen, denk ook aan munten, paperclips, harde snoepjes en speelgoed van oudere kinderen zoals knikkers en kralen.

Advies: regelmatig controleren op kleine voorwerpen.

Kind struikelt over kindervagen of andere voorwerpen die in de gang staan

- Zorgen voor voldoende bergruimte voor buggy, kindervagen en autostoeltje.

Kind rent naar buiten

- De deur voorzien van een deurklink of draaiknop boven de 1.50 m.
- De deur op de knip.
- Dranger op de deur bevestigen, zodat de deur niet open blijft staan.

Kind klimt uit bed en valt

- Kinderen die wakker zijn uit bed halen.
- Gebruik niet te dikke matrassen, echter minimaal 8 cm dik.
- Zachte ondergrond naast de bedden leggen.
- Babybed laag zetten als het kind kan zitten.
- Geen speelgoed en knuffels in bed laten liggen die als opstapje gebruikt kunnen worden.
- Kinderen tot 1,5 jaar in een bed met een opstaande rand van minimaal 60 cm laten slapen.
- Kinderen tussen 1,5 jaar en 2,5 jaar in een bed laten slapen met een opstaande rand van minimaal 70 cm.
- Oudere kinderen boven 2,5 jaar op stretchers laten slapen.
- Kinderen tussen de 2,5 en 6 jaar nooit in het bovenste stapelbed leggen.

Kind klimt vanaf het bed uit het raam en valt

- Bed niet naast een te openen raam zetten.
- Raam voorzien van raambeveiliging.
- Ramen vervangen door ramen met raamsluitingen.
- Geen opstapjes bij het raam zetten.

Kind valt uit bed doordat het de spijlen/zijwand zelf kan verwijderen.

- Kinderveilige sluiting op het bed plaatsen.
- Kind niet in een bed met verwijderbare spijlen/zijwanden laten slapen.

Het bed valt om en het kind komt beklemd te zitten

- Stabiel bed aanschaffen.

Kind zakt door het bed heen

- Bed vervangen door een stevig bed.
- De hoogte verstelling van het bed goed vastzetten.

Kind komt klem te zitten tussen de spijlen

- Koop een bed met spijlbreedte 4,5 – 6,5 cm.
- Spijlen moeten doorlopen tot de bodem.

Een kind komt klem te zitten tussen het matras en de bedombouw

- Een stevig matras van minimaal 8 cm dikte gebruiken.
- Gebruik een goed passend matras dat maximaal 2 cm kleiner is dan de bedombouw.

Gastouder stoot zich tegen bed omdat het (te)donker is in de slaapkamer

- Klein lichtje laten branden voor beter zicht.
- Opstelling bedden en meubilair wijzigen, zodat er meer ruimte tussen de bedden is.

Kind raakt verstrikt in de koordjes van de raamdecoratie

- Bed niet naast loshangende koordjes zetten.
- Koordjes hoog weg binden.

Baby overlijdt aan wiegendood

- Leg een baby altijd op de rug te slapen.
- Voorkom dat een baby te warm ligt.
- Gebruik geen dekbedje.
- Ventileer de slaapkamer regelmatig.
- Gebruik geen kussen, hoofd- en zijwandbeschermers, zeiltjes, tuigjes, koorden of voorwerpen van zacht plastic in bed.
- Maak het bed kort op, zodat de voetjes tegen het voeteneinde liggen of gebruik een slaapzakje.
- Niet roken waar de kinderen aanwezig zijn.
- Rust en regelmaat.
- Houd voldoende toezicht.

Volg de adviezen op ter preventie van wiegendood:

Door warmtestuwing raakt het kind oververhit

- Geen dekbed gebruiken bij kinderen onder de 2 jaar.
- Niet te veel dekens gebruiken.
- Kamertemperatuur meten.
- Verwarming goed regelen.

Advies: temperatuur kinderen controleren door voelen aan de voeten of in de nekplooi.

Kind komt onder de dekens of tegen zijkant terecht

- Bedje laag opmaken.
- Kind in een slaapzak laten slapen.
- Kussens en stootranden weghalen.

Kind verstrikt zich in een tuigje in bed

- Geen tuigjes gebruiken in bed.

Kind blijft met kleding aan knop van het bed hangen

- Knoppen en andere uitsteeksels van het bed verwijderen.
- Geen wijde pyjama's laten dragen.
- Geen spenen aan koorden om de nek hangen.

Kind bezeert zich aan oneffenheid of scherpe rand van het bed

- Controleer een houten bed op splinters en verwijder deze door schuren.
- Controleer een metalen bed op roestvorming en schuur en verf zo nodig het bed.
- Controleer het bed op scherpe randen en hoeken, rond deze zo nodig af of zet er een beschermrand of hoekje op.

Kind in onderste stapelbed stoot hoofd tegen het bovenste bed

- Vrije ruimte tussen twee bedden is minimaal 68 cm.
- Zacht materiaal tegen onderkant van bovenste bed maken.

Kind draait zich van aankleedtafel af

- Aankleedkussen gebruiken.
- Baby op de grond verschonen.
- Opstaande randen aan de zijkant van de aankleedtafel plaatsen.

Advies: altijd bij kind blijven.

Kind rolt aan de achterkant van de aankleedtafel af

- Aankleedtafel tegen een muur zetten.
- Opstaande rand aan de achterkant van de aankleedtafel maken.

Advies: altijd bij het kind blijven.

Kind stoot zich tegen (scherpe) hoek van de aankleedtafel

- Hoeken laten afronden.
- Aankleedtafel uit de looproute plaatsen, opstelling ruimte wijzigen.
- Tafelhoekjes op de hoekpunten plaatsen.

De aankleedtafel is niet stevig genoeg en het kind valt hierdoor

- Aankleedtafel op een andere ondergrond plaatsen, bijv. een plank eronder leggen.
- De te korte poten opvullen.
- De aankleedtafel aan de muur vastmaken.
- Zware spullen onderin het kastje leggen.
- De laden begrenzen, zodat ze niet te ver uitgetrokken kunnen worden of helemaal niet gebruiken.
- Wielen blokkeren.
- Nieuwe aankleedtafel aanschaffen.

De aankleedtafel is niet stevig en stort in

- De aankleedtafel controleren op houtrot, houtworm en/of roest en daartegen behandelen.
- Nieuwe aankleedtafel aanschaffen.

Een opklapbare aankleedtafel klapt tijdens gebruik in

- Het bevestigingsmechanisme controleren en aandraaien.
- Extra bevestiging plaatsen.
- Nieuwe aankleedtafel aanschaffen.

Kind struikelt over een oneffenheid

- Losse vloerbedekking en vloermatten vastzetten of vervangen.
- Op- en afstapjes markeren, bijv. door stickers, verf of antislipstrip.
- Geen losse snoeren, hiervoor een kabelgoot aanbrengen.

Advies: laat geen losse voorwerpen op de grond slingeren.

Gastouder struikelt over speelgoed dat op de grond is gevallen

- Klein lichtje laten branden voor beter zicht.
- Gebruik gordijnen waardoor nog schemerlicht naar binnen komt.
- Gedempt daglicht de kamer in laten vallen.

Advies: vloer regelmatig controleren op speelgoed en andere voorwerpen.

Kind glijdt uit over natte vloer

- Buiten bij de voordeur een rubberen mat of metalen rooster met opvangbak plaatsen.
- Binnen bij de voordeur een goede voetenmat neerleggen.
- Binnen bij de voordeur een droogloopzone aanbrengen.
- Schoonmaakregime aanpakken, bijv. ander schoonmaakmiddel of andere tijden.

Kind glijdt uit over gladde vloer

- Vloerkleed vastleggen.

Kind krijgt zijn vingers tussen de deur

- Veiligheidsstrip tot minimaal 1.20 m hoogte aanbrengen.
- Deurbuffer plaatsen.
- Voor deuren die open mogen blijven staan kan een deurklem of wig onder de deur worden geplaatst.
- Bij deuren die op een kier mogen blijven staan kan een deurblok worden gebruikt.

Kind valt door glas in deur

- Voor laag doorlopende ruiten bij voorkeur veiligheidsglas gebruiken (laten plaatsen door Iso gecertificeerd bedrijf).
- Laag doorlopende ruiten markeren, bijv. met stickers.
- Vensterglas van laag doorlopende ruiten voorzien van veiligheidsfolie.
- Vensterglas of draadglas van laag doorlopende ruiten afschermen met een balk/plank of kunststof plaat.
- Huisregels bepreken, bijv. geen geintjes en pesterijen bij ramen.

Kind verbrandt zich aan hete radiator/buizen

- Geen bedden naast de verwarming plaatsen.
- Radiator afschermen met omkasting van gaatjesboard.
- Buizen afschermen met isolatiebuizen.
- Voldoende loopruimte creëren bij radiatoren.

Kind botst of valt tegen radiator

- Voldoende loopruimte creëren bij radiatoren (opstelling ruimte wijzigen).
- Ledenradiator afschermen met omkasting van gaatjesboard.

Kind komt met hand klem te zitten tussen de radiator

- Ledenradiator afschermen met omkasting van gaatjesboard.

Kind struikelt door onvoldoende licht

- Lamp vervangen voor een sterkere lamp (meer Watt).

Lamp wordt stuk gegooid en glas valt naar beneden

- Onbeschermd verlichting vervangen door armatuur met afgeschermd lampen.

Kind komt in contact met elektriciteit

- Kindveilige wandcontactdozen plaatsen.
- Controleren of op alle groepen een aardlekschakelaar gemonteerd is.
- Lage stopcontacten voorzien van stopcontactbeveiligers.
- Stopcontacten boven 1.50 m hoogte plaatsen.
- Geen losse snoeren, hiervoor een kabelgoot aanbrengen.
- Elektrische apparaten zo opstellen dat ze niet bereikbaar zijn voor kinderen.

Kind trekt aan elektriciteits snoer en krijgt apparaat op zich

- Snoeren door kabelgoten laten lopen.
- Apparaten vastzetten.

Kind stopt kleine voorwerpen (kraaltjes, steentjes e.d.) in de mond

- Kleine voorwerpen, zoals munten, paperclips etc verwijderen.

Advies: regelmatig controleren op kleine voorwerpen.

Kind wordt aan de handen opgetild en elleboog uit de kom

Advies: kind niet aan handen optillen, maar onder oksels of in de middel of onder de billen optillen.

Kind eet van schoonmaakmiddel

- Schoonmaakmiddelen opbergen in een afgesloten kast.
- Schoonmaakmiddelen opbergen in een kast met een hoge klink (minimaal 1.50 m) of slot.
- Schoonmaakmiddelen hoog opbergen.
- Gifwijzer of gifkaart ophangen.
- Schoonmaken op een ander tijdstip.

Advies: kastdeur altijd afsluiten.

Kind eet sigaretten of medicijnen

- Sigaretten opbergen in een afgesloten kast en niet laten rondslingeren.

Kind eet giftige planten

- Giftige planten verwijderen.
- Giftige planten hoog zetten.

Kind heeft toegang tot lucifers/aansteker

- Lucifers en aanstekers opbergen in een kast of lade met slot.
- Kinderveilige aanstekers gebruiken.

Advies: altijd opbergen na gebruik.

Warme dranken (bijv. thee en koffie) van de gastouder of een ouder kind komen over een klein kind heen

- Warme dranken bewaren in thermoskannen.
- Geen warme dranken als kinderen op schoot zitten.
- Kopjes ver op tafel/aanrecht zetten.
- Geen tafelkleden gebruiken, maar placemats.

Kind verbrandt zich aan hete radiator/buizen, open haard of allesbrander/kachel

- Geen bedden naast de verwarming plaatsen.
- Open haard of kachel afschermen met een hekje.
- Voldoende loopruimte creëren bij radiatoren, kachels e.d.

Advies: open haard of kachel niet laten branden als er kleine kinderen in de buurt zijn.

Advies: oudere kinderen leren wat het gevaar is van open haarden en kachels.

Advies: niet spelen met vuur/de open haard.

Kind struikelt over een oneffenheid

- Losse vloerbedekking en vloermatten vastzetten of vervangen.
- Op- en afstapjes markeren bijv. door stickers, verf of antislipstrip.
- Geen losse snoeren, hiervoor een kabelgoot aanbrengen.

Advies: laat geen losse voorwerpen op de grond slingeren.

Kind struikelt door onvoldoende licht

- Lamp vervangen voor een sterkere lamp (meer Watt).

Kind glijdt uit over natte vloer

- Buiten bij de voordeur een rubberen mat of metalen rooster met opvangbak plaatsen.
- Binnen bij de voordeur een goede voetenmat neerleggen.
- Binnen bij de voordeur een droogloopzone aanbrengen.

Kind glijdt uit over gladde vloer

- Vloerkleed vastleggen.

Kind of gastouder struikelt over speelgoed

- Speelgoed na gebruik opruimen.
- Voldoende bergruimte voor speelgoed creëren.
- Loopruimte en speelruimten van elkaar scheiden.

Kind stoot zich tegen meubilair

- Voldoende loopruimte om meubilair creëren.
- Scherpe randen en punten afronden of afschermen.
- Tafelhoekjes plaatsen op scherpe hoekpunten.

Kinderen botsen tegen elkaar

- Ruimte anders indelen.
- Meer vrije ruimte per kind creëren, bijv. door meubels weg te halen.
- Advies: niet rennen binnen.

Kind botst tegen objecten

- Ruimte anders indelen.
- Kind in de gaten houden of het eventueel slecht ziet of motorische problemen heeft.

Advies: niet rennen binnen.

Kind krijgt zijn vingers tussen de deur

- Veiligheidsstrip tot minimaal 1,20 m hoogte aanbrengen.
- Deurbuffer plaatsen.
- Voor deuren die open mogen blijven staan, kan een deurklem of wig onder de deur worden geplaatst.
- Bij deuren die op een kier mogen blijven staan, kan een deurblok worden gebruikt.

Kind valt door glas in deur

- Voor laag doorlopende ruiten bij voorkeur veiligheidsglas gebruiken (laten plaatsen door iso-gecertificeerd bedrijf).
- Laag doorlopende ruiten markeren, bijv. met stickers.
- Vensterglas van laag doorlopende ruiten voorzien van veiligheidsfolie.
- Vensterglas of draadglas van laag doorlopende ruiten afschermen met een balk/plank of kunststof plaat.
- Huisregels bepreken, bijv. geen geintjes en pesterijen bij ramen.

Kind valt door ruit

- Voor laag doorlopende ruiten bij voorkeur veiligheidsglas gebruiken (laten plaatsen door iso-gecertificeerd bedrijf).
- Laag doorlopende ruiten markeren, bijv. met stickers.
- Vensterglas van laag doorlopende ruiten voorzien van veiligheidsfolie.
- Vensterglas of draadglas van laag doorlopende ruiten afschermen met een balk/ plank of kunststof plaat.
- Huisregels bepreken, bijv. geen geintjes en pesterijen bij ramen.

Kind krijgt splinter in vinger

- Meubilair regelmatig controleren op splinters.
- Splinters van meubilair afschuren.
- Meubilair controleren op afbladderende verf.
- Meubels opschuren en verven.

Lamp wordt stuk gegooid en glas valt naar beneden

- Onbeschermd verlichting vervangen door armatuur met afgeschermd lampen.

Advies: binnen niet gooien met speelgoed of andere voorwerpen.

Scherpe rand van speelgoed verwondt kind

- Speelgoed regelmatig controleren of het nog heel is, of scherpe randen heeft.

Kind verwondt zich aan scherp speelgoed of splinters aan speelgoed

- Speelgoed dat stuk is of waar scherpe randen aanzitten weggooien.
- Speelgoed waar splinters aanzitten schuren.
- Schroeven moeten verzonken zijn, liefst speelgoed dat gelijmd is gebruiken.

Kind valt door open raam of balkon

- Raam voorzien van raambeveiliging.
- Ramen vervangen voor ramen met raamsluitingen.
- Geen opstapjes bij het raam zetten.

Baby valt uit de box

- Opstaande rand van de box moet minimaal 60 cm zijn.
- Box laag zetten als een baby kan zitten.
- Zachte ondergrond naast de box leggen.

Kind klimt uit de box door op speelgoed te gaan staan

- Speelgoed dat als opstapje kan dienen uit de box halen.
- Oudere kinderen die uit de box kunnen klimmen (vanaf 2,5 jaar) niet meer in de box zetten.

Kind zit klem tussen spijlen van de box

- Koop een box met spijlbreedte 4,5 – 6,5 cm.

Kind valt tijdens het in of uit de kinderstoel klimmen

- Stoelen kopen die stabiel zijn.
- Kinderen onder begeleiding de stoel in en uit laten klimmen.
- Kinderen klimles geven.

Kind valt uit een (kinder)stoel

- Doe (beweeglijke) kinderen een tuigje aan.
- Gebruik een stoel verkleiner bij kleine kinderen.
- Stoel met hoge rugleuning aanschaffen.

Advies: de beweeglijke kinderen naast de gastouder laten zitten.

Kind valt met kinderstoel en al om, doordat het zich afzet tegen de tafel

- Zet de stoel met een haak vast aan de tafel.
- Gebruik geen tafels met brede randen.
- Bij verstelbare kinderstoelen de hoogte zo kiezen, dat de voeten niet tegen de rand gezet kunnen worden.
- Stoel ver van de tafel af zetten.

Kast valt om en kind komt onder kast terecht

- Kast verankeren aan de muur.
- Plaats de zwaarste dingen onderin de kast.

Advies: niet in kast klimmen, vragen als je iets van de bovenste plank wilt hebben.

Kind stikt door koordje om de nek

- Koordjes en strikjes aan speelgoed mag niet langer zijn dan 22 cm.
- Stiksel van speelgoedbeest controleren of deze niet los laat.
- Controleren of textiel niet gaat rafelen.

Kind raakt verstrikt in de koordjes van de raamdecoratie

- Koordjes hoog wegbinden.

Kind dreigt te stikken, doordat het kleine voorwerpen in de mond stopt

- Controleer speelgoed en verwijder speelgoed dat stuk is.
- Speelgoed met onderdelen kleiner dan 3,5 cm zijn niet toegestaan als alle kinderen jonger dan 3 jaar zijn.
- Als er zowel oudere als jongere kinderen zijn, moet het speelgoed met kleine onderdelen in een afgesloten kast/doos worden opgeborgen.
- Zorg dat kleine kinderen gescheiden van de grotere spelen. De groten kunnen bijv. aan de tafel spelen, zodat de kleintjes er niet bij kunnen.
- Als er speelgoed is waar de kleintjes echt niet aan mogen komen, laat de oudere kinderen er dan mee spelen als de kleintjes naar bed zijn.
- Als groot en klein samenspelen, dan met speelgoed van de kleintjes of speel zelf mee.
- Laat grotere kinderen hun speelgoed na gebruik goed opruimen.

Speengedeelte wordt van fopspeen afgebeten en kind krijgt deze achter in de keel

- Spenen regelmatig controleren op scheurtjes.
- Spenen regelmatig vervangen.

Kind verslikt zich in stukje eten

- Per leeftijd bekijken welk eten geschikt is, niet te vroeg met hard eten starten.
- Kinderen rustig laten eten, bijv. één bordje met partjes fruit rond geven en om de beurt laten eten.

Kind wordt door huisdier gebeten

- Huisdier afschermen in een aparte ruimte/kooi/ren.

Advies: kinderen leren omgaan met dieren.

Kind zit met voet tussen wiel kinderfiets

- Driewielers mogen geen spaken hebben.

Kind valt van speeltoestel bij landing

- Bij glijbaan, schommel- en zwaaionderdelen een zachte ondergrond laten doorlopen tot 2 m in de bewegingsrichting.
- Rul zand, boomschors of rubberen tegels aanbrengen, minimaal 1,5 m rondom het toestel.
- Uitgesleten bodemmateriaal aanvullen.
- Ingeklonken zand losmaken en eventueel aanvullen.
- Als zich een obstakel in de valbaan bevindt: obstakel verwijderen of toestel verplaatsen.

Kind valt door defect materiaal

- Onderdelen met speling opnieuw vastzetten.
- Onderdelen met speling vervangen.
- Wankel toestel opnieuw ingraven.
- Wankel toestel vervangen.
- Bij wankelen fundering laten nakijken.
- Bij wankelen toestel opnieuw laten plaatsen.
- Ontbrekende sporten aanbrengen.
- Ontbrekende traprede aanvullen.
- Antislip op treden aanbrengen.
- Klimtouwen van juiste dikte aanbrengen (16 - 45 mm).
- Klimtouwen goed verankeren.
- De uitloop van de glijgoot loopt niet horizontaal: toestel vervangen.
- Instabiel schommelzitje vervangen door ander model.

Kind rent al spelend de straat op

- Ontbrekende omheining aanbrengen.
- Zelfsluitend hek plaatsen.
- Dranghek/fietsenpoortje plaatsen op rand van de stoep.

Kind doet hek open en rent de straat op

- Klink van het hek hoger plaatsen.
- Kinderveilige sluiting op het hek plaatsen.

Het hek blijft open staan en een kind loopt de straat op

- Zelfsluitend hek plaatsen.

Kind bezeert zich aan de omheining

- Scherpe onderdelen verwijderen.
- Kapotte planken vervangen.
- Kapot gaas vervangen.
- Omheining vervangen.

Kind kruipt onder de omheining en komt klem

- Ruimte tussen de onderkant van de omheining en de bodem verkleinen.

Kind kruipt tussen de spijlen door en komt klem te zitten

- Hek vervangen door een hek waarbij de afstand tussen de spijlen kleiner is, maximaal 10 cm. Bij een verschil in hoogte aan weerszijden van het hek moet de spijlafstand maximaal 9 cm zijn.

Kind klimt op de omheining en valt

- Klimmen bemoeilijken door opstapmogelijkheden te verwijderen.
- Geen horizontale elementen in de omheining onder de 70 cm gebruiken.
- Ander type hek plaatsen.
- Hoger hek plaatsen, minimaal 1.20 m.

Kind klimt over de omheining

- Ander type hek plaatsen.
- Klimmen bemoeilijken door opstapmogelijkheden te verwijderen.
- Geen horizontale elementen in de omheining onder de 70 cm gebruiken.

Kind snijdt of bekneeld zich

- Scharnieren afschermen.
- Toestel vervangen.

Kind krijgt splinter in hand

- Beschadigd hout repareren.
- Beschadigd hout vervangen.
- Roestplekken schuren en opnieuw lakken.

Vinger van kind komt klem te zitten in holle buis

- Holle buizen voorzien van een afdichting, bijv. met een beschermdop.

Snijden aan zwerfvuil in zandbak

- Zandbak dagelijks controleren op zwerfvuil, ook in verband met struikelen.
- Zandbak dagelijks afdekken (wel zorgen voor ventilatie openingen).

Kind verwondt zich aan scherpe rand van speeltoestel

- Beschadigd hout repareren.
- Beschadigd hout vervangen.
- Roestplekken schuren en opnieuw lakken.
- Uitstekende schroeven laten verzinken.
- Uitstekende schroeven voorzien van een (nieuwe) bescherming, bijv. een beschermdop.
- Uitstekende schroeven vervangen door afgeronde siermoeren.
- Afgebroken onderdelen verwijderen.
- Afgebroken onderdelen vernieuwen.
- Toestel vervangen.
- Handgrepen met afrondingsstraal van minder dan 20 mm vervangen.

Beknellen van vingers bij schommel

- Ketting vervangen als schakelopening groter is dan 6 mm.
- Ketting op grijphoogte van hoesje voorzien (bijv. binnenband of tuinslang) als schakelopening groter is dan 6 mm.

Kind botst tegen kind op de schommel

- Schommel verplaatsen als deze in de looproute staat.
- Hekje om schommel plaatsen.
- Een zijte weghalen als de afstand tussen de zijtes kleiner is dan 30 cm + 1/5 van de schommellengte (lengte van het touw of de ketting).
- Het toestel vervangen als de afstand tussen zijte en paal kleiner is dan 20 cm + 1/5 van de schommellengte (lengte van het touw of de ketting).
- Zwaar zijte vervangen door lichtgewicht type van kunststof.

Kind botst tegen een speeltoestel

- Toestel verplaatsen als het te dicht bij obstakel of ander toestel staat.

Kind botst tegen een fiets

- Fietsen in fietsenrekken plaatsen.
- Voldoende fietsenstallingen plaatsen.
- Degelijke fietsenstallingen plaatsen.
- Het fietsenrek een goede plaats geven.
- Spelmateriaal voor buiten opruimen.

Stoten tegen rand van de zandbak

- Beschadigde rand repareren.
- Ruwe rand glad maken.
- Rand van de zandbak bij grote beschadigingen vervangen.

Kind struikelt over boomwortel

- Herbestraten van ondergrond.

Kind struikelt over een oneffenheid

- Verzakte tegels recht leggen.
- Kapotte tegels vervangen.
- Herbestraten van ondergrond.
- Kuilen egaliseren.

Kind glijdt uit op een natte plek

- Bemoste gedeelte schoonmaken, bijv. met ogedrukreiniger.
- Slechte afwatering opheffen.
- Ondergrond schuin laten aflopen.
- Afwatering aanleggen.
- Afwatering ontstoppen.
- Bij sneeuw/ijs stoep vegen of pekkel strooien.

Kind struikelt over speeltoestel

- Fundering afdekken met zand.
- Toestel opnieuw ingraven.

Kind wordt omver gelopen

- Een apart speelgedeelte inrichten voor de jongste kinderen.
- Voldoende loopruimte creëren om speeltoestellen heen.
- Bij te weinig ruimte, speeltoestellen verwijderen.
- Obstakels, zoals prullenbakken, buiten looproute plaatsen.

Kind eet van giftige struik

- Giftige planten en struiken verwijderen.
- Van klimop de blaadjes snoeien tot 1.50 m hoogte.

Kind raakt te water

- Water afschermen met hek.
- Vijver in de tuin dempen en zandbak van maken.
- Waterkant veiliger maken door een duidelijke overgang water/land.
- Waterdiepte zo ondiep mogelijk.
- Hoogte verschil wateroppervlak/land zo klein mogelijk.
- Talud niet te steil.
- Gemeente aanspreken over veiligheid open water.

Advies: altijd toezicht houden bij peuterbadje.

Kind snijdt zich aan tuingereedschap

- Tuingereedschap in een afgesloten schuurtje opbergen.
- Advies: tuingereedschap direct na gebruik opbergen.
- Advies: geen gevaarlijk tuingereedschap gebruiken als er kleine kinderen in de buurt zijn.

Kind dreigt te verdrinken in bad

- Laat een klein kind nooit alleen in bad.
- Laat een klein kind nooit met een ouder kind alleen.
- Gebruik geen badzitje.
- Laat een klein kind niet alleen in de badkamer.

Kind drinkt schoonmaakmiddelen of shampoo

- Schoonmaakmiddelen en shampoo opbergen in een afgesloten kast.
- Schoonmaakmiddelen en shampoo opbergen in een kast met hoge klink (minimaal 1,5m)
- Schoonmaakmiddelen en shampoo hoog opbergen.
- Gifwijzer of gifkaart ophangen.
- Schoonmaken op een ander tijdstip.

Advies: kastdeur altijd afsluiten.

Kind eet van toiletblokjes

- Toilet afsluiten voor kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Toiletblokjes verwijderen.

Kind snuffelt in afvalbakje

- Toilet afsluiten voor kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Deur van toilet afsluiten met sleutel.
- Afvalbakje hoog plaatsen.

Kind glijdt uit op natte vloer

- Schoonmaakregime aanpakken, bijv. ander schoonmaakmiddel of andere tijden.
- Stroevere tegels laten leggen.

Kind brandt zich aan heet water

- Plaats thermostatische mengkranen of mengkranen met temperatuurbegrenzer.
- Kranen afschermen waar kinderen komen of worden gewassen.
- Geen opstapjes in de buurt plaatsen van kranen waar kinderen niet hoeven te komen of worden gewassen.

Kind brandt zich aan de kookplaat

- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door hekje te plaatsen voor keukendeur.
- Fornuisrekje plaatsen.

Kind brandt zich aan de oven(ruit)

- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door hekje te plaatsen voor keukendeur.
- Ovenruit beschermer plaatsen.
- Als kinderen de oven mogen gebruiken, dan moet de oven niet te hoog staan.

Kind loopt brandwonden op door de waterkoker over zich heen te trekken

- Snoer niet los laten hangen, bijv. kabelgoot plaatsen of in het apparaat oprollen.
- Waterkoker zo plaatsen dat een kind er niet bij kan, bijv. hoog of ver naar achteren.

Kind trekt een pan van het fornuis

- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door hekje te plaatsen voor keukendeur.
- Fornuisrekje plaatsen.
- Stelen naar achteren laten wijzen tijdens het koken.
- Zoveel mogelijk de achterste pitten gebruiken tijdens het koken.

Kind brandt zich aan heet water

- Plaats thermostatische mengkranen of mengkranen met temperatuurbegrenzer.
- Kranen afschermen waar kinderen komen of worden gewassen.
- Geen opstapjes in de buurt plaatsen van kranen waar kinderen niet hoeven te komen of worden gewassen.

Warme dranken (bijv. thee en koffie) van de gastouder of een ouder kind komt over een kind heen

- Warme dranken bewaren in thermoskannen.
- Geen warme dranken drinken als kinderen op schoot zitten.
- Kopjes ver op tafel /aanrecht zetten.
- Geen tafelkleden gebruiken, maar placemats.
- Kopjes gebruiken met goede oortjes.

Advies: warme dranken rustig aan tafel drinken.

Kind heeft toegang tot lucifers/aansteker

- Lucifers en aanstekers opbergen in een kast of lade met slot.
- Kinderveilige aanstekers gebruiken.

Advies: altijd opbergen na gebruik.

Kind snijdt zich aan een mes

- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door hekje te plaatsen voor keukendeur.
- Keukenlade afsluiten door ladeslot aan te brengen.
- Vaatwasser goed afsluiten als er messen in staan.
- Advies: kinderen mogen niet in de keuken als er gekookt wordt.

Kind drinkt van schoonmaakmiddelen

- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door hekje te plaatsen voor keukendeur.
- Schoonmaakmiddelen opbergen in een kast met een hoge klink (minimaal 1.50 m).
- Schoonmaakmiddelen hoog opbergen.
- Gifwijzer of gifkaart ophangen.
- Schoonmaken op een ander tijdstip .

Advies: kastdeur altijd afsluiten.

Kind glijdt uit over natte vloer

- Buiten bij de voordeur een rubberen mat of metalen rooster met opvangbak plaatsen.
- Binnen bij de voordeur een goede voetenmat neerleggen.
- Binnen bij de voordeur een droogloopzone aanbrengen.
- Advies: niet rennen in de gang.

Kind trekt plastic zak over het hoofd

- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door hekje te plaatsen voor keukendeur.
- Plastic zakken opbergen in een kastje met slot.

Kind opent de vuilnisemmer

- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Keuken afsluiten voor jonge kinderen door hekje te plaatsen voor keukendeur.

Kind drinkt van schoonmaakmiddelen

- Deur van bergruimte afsluiten met sleutel.
- Bergruimte afsluiten voor jonge kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Gifwijzer of gifkaart ophangen.

Advies: kastdeur altijd afsluiten.

Kind klimt in wasdroger of wasmachine

- Bergruimte afsluiten voor jonge kinderen door klink op 1.50 m hoogte aan te brengen.
- Deur van bergruimte afsluiten met sleutel.

Kind valt van de trap af

- Plaats boven en onder aan de trap een veiligheidshekje.
- Leg geen spullen op de trap.

Advies: kinderen mogen niet alleen op de trap.